

PELASTUSOPISTO

Paloriskiasumisen valvontaprosessin kehittäminen Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalveluiden kuntayhtymässä

Mika Kinnunen

9/2022

Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö / AMK

TIIVISTELMÄ

Tekijä: Mika Kinnunen

Opinnäytetyön nimi: Paloriskiasumisen valvontaprosessin kehittäminen Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalveluiden kuntayhtymässä

Opinnäytetyön muoto: Tutkimuksellinen

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Ismo Kärkkäinen, Vanhempi Opettaja

Tutkinto: Pelastusalan päällystötutkinto (AMK)

Opinnäytetyössä käsiteltiin pelastuslain 379/2011 42 § pohjalta tulleisiin ilmoituksiin liittyvää paloriski asumisen käsitettä ja sen seurauksena toteutettavaa valvontaprosessia. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuoda esille hyvinvointialueiden edelläkävijän roolissa toimivan Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalveluiden kuntayhtymä Siun Soten hyödyt paloriskiasumiseen liittyvien valvontatoimien käsittelyssä sekä näiden ennaltaehkäisyssä. Opinnäytetyön tilaajana toimi Pohjois-Karjalan pelastuslaitos. Tarve opinnäytetyölle tuli pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmaan keskeiseksi kehittämishankkeeksi esitetystä viranomaisyhteistyön parantamisesta Siun Sotessa. Opinnäytetyön rajaus toteutettiin niin, että tutkimus käsittää ainoastaan Siun Soten toimialueen ja organisaatiosta löytyvät keskeiset yhteistyötahot.

Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuksena keräämällä tietoja keskeiseksi tunnistetuilta yhteistyöryhmiltä Webropol-kyselyllä. Kyselyn keskiössä oli saada organisaation muilta toimijoilta näkemyksiä pelastuslain 379/2011 42 § mukaiseen ilmoitusvelvollisuuteen ja sen seurauksena toteutettavaan valvontaprosessiin liittyen. Vastaajiksi valikoituivat ensihoitohenkilöstö, terveydensuojeluviranomainen, sosiaaliviranomainen sekä kotihoito. Kysely toteutettiin keväällä 2022, ja siihen vastasi kaikkiaan 58 henkilöä. Kyselyn vastauksista johdettiin kehittämissuhteita ennaltaehkäisyyn ja valvontatoimintaan liittyen.

Kuntayhtymämallissa saman työnantajan alaisuudessa työskentelee suuria henkilöstöryhmiä, nämä henkilöt tapaavat vuosittain määrällisesti paljon heikentyneellä toimintakyvyllä ja turvallisuudeltaan heikentyneessä ympäristössä asuvia asiakkaita, joista valtaosa ei tule lainkaan pelastusviranomaisen tietoisuuteen. Pelastuslain 379/2011 42 § mukaisesti pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaisen kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön. Opinnäytetyön tuloksena saatuja kehittämissuhteita suositellaan otettavaksi käyttöön Siun Sotessa, mutta niitä voidaan hyödyntää myös tulevaisuuden hyvinvointialueilla.

Sivumäärä: 44 sivua + liitteet

Tarkastuskuukausi ja vuosi: Syyskuu 2022

Avainsanat: paloriski, Siun Sote, onnettomuuksien ennaltaehkäisy, viranomaisyhteistyö

ABSTRACT

Author: Mika Kinnunen

Title of Project: Improving the surveillance process of fire hazard apartments in the joint municipal authority for North Karelia social and health services

Type of thesis: Research

Confidentiality: Public

Academic Supervisor: Mr. Ismo Kärkkäinen, Senior Instructor

Degree Programme: Fire Officer's Degree (UAS)

In the joint municipal authority model, large groups of personnel work under the same employer. They meet annually with customers living in an environment with much reduced functional capacity and reduced safety, the majority of whom do not come to the attention of the rescue authorities at all. According to Section 42 of the Rescue Act 379/2011, in order to prevent accidents and maintain safety, the Rescue Department must cooperate with other authorities, communities and residents in the area and participate in local and regional safety planning.

The thesis deals with the concept of fire hazard apartments related to notifications received on the basis of section 42 of the Rescue Act 379/2011 and the surveillance process to be implemented as a result. The purpose of the thesis was to highlight the benefits of Siun Sote, the joint municipal authority for North Karelia social and health services, in the handling of control measures related to fire hazard apartments and in accident prevention. Siun Sote plays a pioneering role in the wellbeing services in Finland. The thesis was commissioned by the North Karelia Rescue Department, and a subject for the thesis came from the necessity to improve cooperation between authorities in Siun Sote. The improvement was proposed as a key development project in the rescue department's control plan. The limitations of the thesis have been implemented so that the research covers only operating area of Siun Sote, and the key partners in the organisation.

The study was carried out as a quantitative study by collecting data through a Webropol survey from partner groups identified as central. The focus of the survey was to obtain views from other actors in the organisation regarding the fire hazard notification obligation under section 42 of the Rescue Act 379/2011 and the surveillance and inspection process to be carried out as a result. The selected respondents were emergency medical personnel, health protection authorities, social services authorities and home care. The survey was carried out in spring 2022. Development proposals to prevention and control activities were inferred from the responses.

The development proposals as increasing an accident prevention by social and health services were obtained as a result of the thesis are recommended to be implemented in Siun Sote, but they can also be utilised in the wellbeing services counties of the future.

Pages: 44 pages + appendix

Month and year: September 2022

Keywords: Fire risk housing, Siun Sote, Accident prevention, Cooperation among authorities

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	2
2 PALORISKIASUMINEN JA VALVONTATOIMINTA	4
2.1 Paloriskiasuminen	4
2.2 Aikaisempi kehitystyö	7
2.3 Valvonnan nykytila Pohjois-Karjalassa	8
3 POHJOIS-KARJALAN SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIDEN KUNTAYHTYMÄ.....	12
3.1 Siun Sote-toiminnan perusta	12
3.2 Siun Sote-organisaatorakenne	14
4 TUTKIMUS	16
4.1 Kyselytutkimuksen toteutus.....	16
4.2 Tutkimustulosten esittely	18
5 KEHITYSEHDOTUKSET KUNTAYHTYMÄÄN.....	37
5.1 Moniammatillinen työryhmä.....	38
5.2 Tiedon jakamisen parantaminen	38
5.3 Onnettomuuksien ennaltaehkäiseminen Siun Sotessa.....	39
6 POHDINTA JA VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI	40
6.1 Opinnäytetyöprosessi ja ammatillinen kasvu	40
6.2 Opinnäytetyön tavoitteiden toteutuminen	41
6.3 Jatkokehitys	42
LÄHTEET	44
LIITE 1: OPINNÄYTETYÖN KYSELYLOMAKE	45

1 JOHDANTO

Tässä tutkimuksellisessa opinnäytetyössä käsitellään pelastuslain 379/2011 42 § mukaiseen ilmoitukseen ilmeisestä palonvaarasta tai muusta onnettomuusriskistä kategorisoituvia asukkaita sekä asuntoja ja tapausten käsittelyyn liittyvää valvontaprosessia Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalveluiden kuntayhtymässä Siun Sotessa. Opinnäytetyössä esitetään ilmeiseen palon vaaraan tai muun onnettomuuden riskiin liittyvät juurisyyt sekä näistä johtuvat seurannaisvaikutukset. Opinnäytetyössä selvitetään prosessiin liittyvien samaan kuntayhtymään kuuluvien eri toimijoiden näkemyksiä riskiasumisen ennaltaehkäisyyn ja tapausten käsittelyn nykytilaan ja kehittämiseen liittyen. Kyseiset kohteet ovat valvontatoiminnan kannalta usein haasteellisia, pitkäkestoisia ja muusta valvonnasta poikkeavia, sillä käytännössä aina tarkastukset kohdistuvat kotirauhan piiriin ja asian korjaaminen edellyttää toimivaltuuksien käyttöä perustuslakiin pohjautuvien perusoikeuksien rajamailla.

Opinnäytetyö on alueellista jatkokehitystyötä Palosuojelurahaston rahoittamana pelastuslaitosten kumppanuusverkoston 1.4.2018-31.12.2018 toteuttamaan Paloriski-ilmoitukset ja viranomaisyhteistyön kehittäminen hankkeeseen nähden. Hankkeessa muodostettiin opas paloriskikohteiden ilmoittamiseen, valvontaan ja viranomaisyhteistyöhön. Opinnäytetyön ensimmäisenä tavoitteena on muodostaa näkemys alueellisen viranomaisyhteistyön nykytilasta sekä luoda tarpeellisista kehitystoimista esitelmä. Tarkoituksena on, että muodostettuja kehittämistoimia paloriskiasumiseen liittyvien viranomaisten valvontaprosessien yhteensovittamista ja vaikuttavuutta voitaisiin lähteä vieämään käytännön tasolle opinnäytetyön valmistuttua. Opinnäytetyön toisena tavoitteena on nostaa esille paloriskiasumistapauksiin liittyviä hyötyjä edelläkävijän roolissa tulevaisuudessa muodostuviin hyvinvointialueisiin nähden toimivassa Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalveluiden kuntayhtymän mallissa. Kolmantena tavoitteena on kehittää ennaltaehkäisevää toimintaa poikkihallinnollisesti, jolloin varsinaisen ongelmatapauksen muodostumiseen päästäisiin kiinni ennen ongelman muodostumista. Opinnäytetyön tarve määrittyi kuntayhtymään kuuluvan Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmassa 2021 keskeisenä kehittämistavoitteena esitetyn kuntayhtymän sisäisen viranomaisyhteistyön kehittämistarpeen seurauksena.

Valvontaprosessiin liittyy lähtökohtaisesti myös useita kolmannen osapuolen toimijoita, joita ei opinnäytetyön rajauksen vuoksi käsitellä tässä opinnäytetyössä. Opinnäytetyön rajautuu kuntayhtymässä samaa työnantajaa edustaviin toimijoihin, jolla pyrittiin tuomaan esille organisaatorakenteesta muodostuvat edut, sillä toistaiseksi Pohjois-Karjalassa toteutettava malli on ainoa laatuaan.

Opinnäytetyössä eri osapuolien näkemyksiä nykytilanteesta ja kehittämistarpeista kerättiin Webropol-kyselyllä. Vastauksista muodostettiin johtopäätöksiä ja luotiin ehdotelmät toiminnan kehittämiseksi sekä viranomaistoimijoiden tilannetietoisuuden ja toimien vaikuttavuuden parantamiseksi. Opinnäytetyö alkaa paloriskiasumisen käsitteistön ja siihen liittyvän valvontaprosessin käsittelyllä sekä Siun Sote organisaation yleiskuvauksella. Tämän jälkeen työssä esitetään opinnäytetyökyselyn tulokset sekä näistä tehtävät johtopäätelmät kehittämistoimenpide-ehdotuksineen.

2 PALORISKIASUMINEN JA VALVONTATOIMINTA

Tässä opinnäytetyön osiossa käsitellään paloriskiasumisen käsitettä ja aikaisempia paloriskiasumiseen liittyviä tutkimuksia. Lukijalle muodostetaan käsitys käsiteltävän asian luonteesta, siihen liittyvästä valvontatoiminnasta. Valvontatoiminta sijoittuu vahvojen lainsäädännöllisten oikeuksien piiriin tapahtuvassa kotiympäristössä, ja usein asukkaan kyky ymmärtää tai toimia tilanteessa on heikentynyt, mikä aiheuttaa haasteita asian ratkaisemisessa.

2.1 Paloriskiasuminen

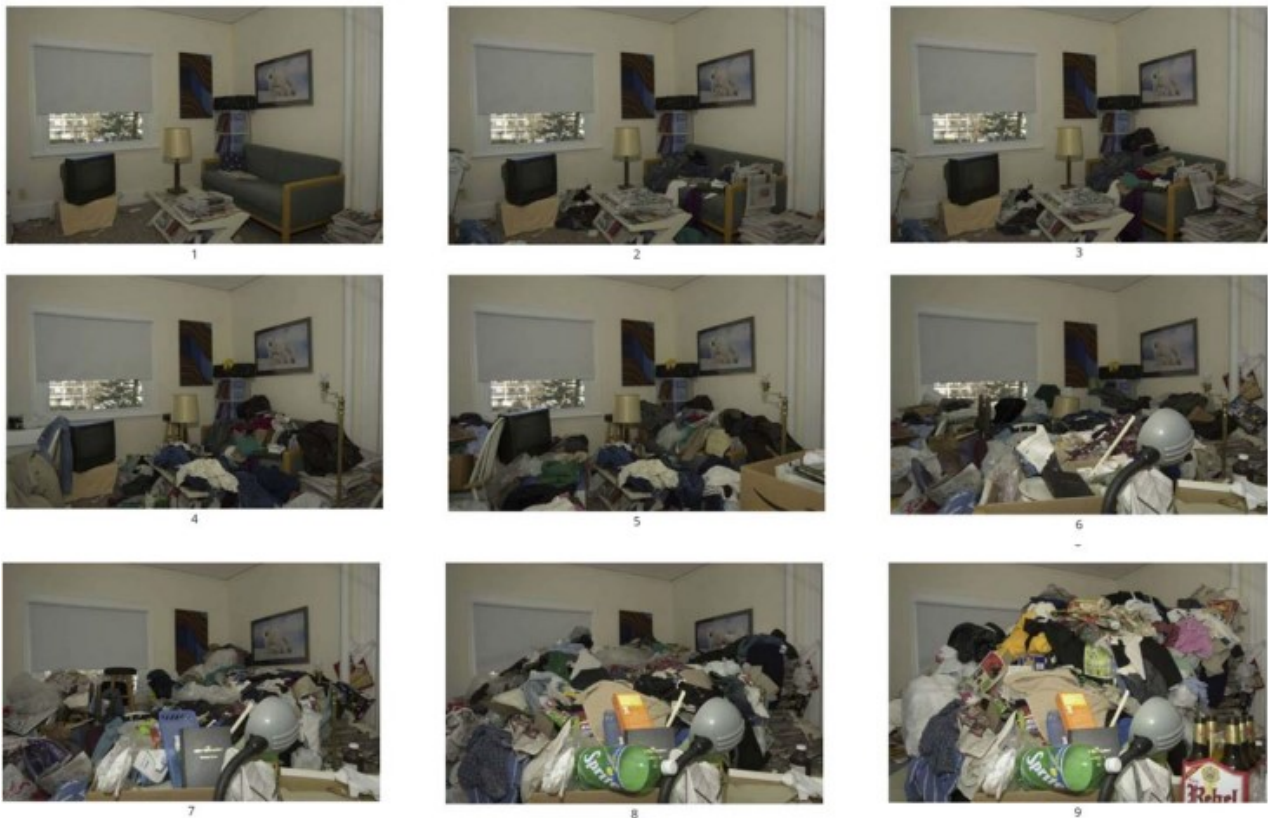
Suurin osa, jopa yli 90 %, tulipaloihin liittyvissä kuolemaan johtavista onnettomuuksista sijoittuu asuinympäristöön. Usein tulipaloihin liittyvissä kuolemissa uhrin toimintakyky tai kyky reagoida paloon on heikentynyt. Vanhuspalvelulaki 980/2012 ohjaa kuntia toteuttamaan iäkkään henkilön pitkäaikaishoitoa ensisijaisesti kotiympäristössä. Vain perustelluista syistä asiakas tulisi ohjata laitoshoidon piiriin. Tämä on myös usein ikääntyvän henkilön oma tahtotila. Ikääntyvät henkilöt ovatkin yksi merkittävä riskiryhmä, jonka asumisen turvallisuus pitäisi pystyä huomioimaan asukkaan toimintakyvyn mukaisesti. (Kuntaliitto 2019, 7.) Turvallisuuden heikkenemiseen lisääntynyt riski on tunnistettu myös aiheutuvan etenkin eriarvoistumisen, syrjäytymisen sekä näihin tyypillisesti liittyvien mielenterveys- ja päihdeongelmien seurauksena (Sisäministeriö 2017, 30).

Paloriskiasuminen käsitteenä liittyy pelastuslain 379/2011 42 § perusteella pelastusviranomaiselle tulleen palon tai muun onnettomuuden riskin ilmoitukseen, kun havaittu riski sijoittuu asuinympäristöön. Tässä opinnäytetyössä palon tai muun onnettomuuden riskin juurisyyllä tarkoitetaan nimenomaisesti asukkaaseen liittyviä syitä, joiden seurauksena asuinympäristön turvallisuus alkaa heikentyä vaaraa aiheuttavalla tavalla asukkaan toimintakykyyn nähden. Pelastusviranomaiselle pelastuslain 379/2011 42 § perusteella tulleissa ilmoituksissa tunnistettavissa olevia ongelman aiheuttavia juurisyytä on yksi tai useampi alla luetelluista syistä (Kuntaliitto 2019, 10):

- syrjäytyminen
- yksinäisyys
- ikääntyminen
- fyysisen toimintakyvyn heikkeneminen

- aistien alenemat
- muistisairaudet
- runsas päihteiden käyttö
- vahva lääkitys
- mielenterveyden ongelmat
- kulttuurierot.

Varsinainen palon tai muun onnettomuuden vaara asunnossa muodostuu yleensä edellä esitettyjen juurisyiden seurauksena. Tyypillisiä asunnossa ilmeneviä palon tai muun onnettomuuden vaaroja ovat poistumisreittien käytettävyyden heikkeneminen, palon syttymisen ja leviämisen vaaran lisääntyminen tai asukkaan heikentynyt kyky reagoida ja toimia onnettomuustilanteessa riittävästi asunnon turvallisuustasoon nähden. Asuntoon voi kertyä ylimääräistä tavaraa, mikä hankaloittaa asunnossa liikkumista ja esimerkiksi tämän seurauksena poistumisreittien käytettävyys onnettomuustilanteessa voi vaarantua. Asunnossa oleva ylimääräinen tavara voi myös aiheuttaa syttymisen ja palon leviämisen vaaraa. Esimerkiksi tavaran sijoittuminen sähkölaitteiden tai tulisijojen läheisyyteen, tyypillisimmin tämä tarkoittaa palavan materiaalin säilyttämistä lieden päällä tai saunan kiukaan välittömässä läheisyydessä. Myös asunnon lattiapintojen ollessa kauttaaltaan tavaran peitossa tai asunnon käyttötarkoituksen muistuttavan jopa enemmän varastotilaa on palon syttyessä leviämiskaava ilmeinen. (Kuntaliitto 2019 10–11.) Tavaran kertymistä on havainnollistettu sähköisen paloriski-ilmoituslomakkeen yhteydessä esitettyssä esimerkikuvassa 1. Alimmillaan ilmoituskynnyksen katsotaan ylittyvän, kun tavaranmäärä asunnossa on kuvien 4–5 tasolla (Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto 2020b, 79).

Kuva 1. Sähköisen paloriski-ilmoituksen ohjeellinen esimerkkikuva (Kuntaliitto 2019, 72).

Asukkaan kyky reagoida tai toimia onnettomuustilanteessa voi myös olla vaaraa aiheuttavalla tavalla heikentynyt sairauden, aistialenemien tai esimerkiksi päihteiden ja lääkityksen seurauksena. Tällöin normaalin toimintakyvyn tarpeisiin toteutettu asunto ei välttämättä ole riittävän turvallinen nimenomaiselle asukkaalle, ja asian ratkaisemiseksi voisi olla tarpeellista parantaa asunnon turvallisuustasoa asukkaan toimintakyvyn mukaiseksi tai asukkaan siirtyä toimintakykyään turvallisuustasolta vastaavaan asuinympäristöön. Toimintakyvyn heikkenemiseen liittyy yleisesti havaittavia, riskikäyttäytymisen seurauksena muodostuneita läheltä piti-tilanteita, esimerkiksi palon alut tupakoinnin, liedien tai tulisijojen käytön yhteydessä. (Kuntaliitto 2019, 10–11.)

Pääsääntöisesti pelastuslaitosten valvontatoiminta painottuu yrityksiin ja laitoksiin, vaikka asuinympäristö on keskeisin palokuolemiin tai palossa vakavasti loukkaantuneisiin tapauksiin liittyvä ympäristö. Kaikissa pelastuslaitoksissa on asuinrakennusten valvonnan menetelmänä otettu käyttöön paloturvallisuuden itsearviointi asiakirja valvonnalla (Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto 2020a, 10). Paloturvallisuuden itsearvioinnin seurauksena asuinympäristössä tapahtuvat konkreettiset asiakaskohtaukset vähenevät merkittävästi entisestään. Usein ilmeisen palon tai muun onnettomuuden vaaran sisältävässä asunnossa asuva henkilö ei ole kykenevä joko henkisesti tai fyysisesti huomioimaan asuntonsa turvallisuuteen liittyviä asioita riittävällä tavalla. (Kuntaliitto 2019, 8.) Itsearviointilomake tai

siihen liittyvä pientalon paloturvallisuusopas eivät edistä asuinympäristön turvallisuutta näissä kohteissa, mutta ilmeisen palon tai muun onnettomuuden riskin sisältävät asunnot voivat nousta esille, mikäli lomaketta ei palauteta ja kohteeseen suoritetaan valvontakäynti tämän seurauksena (Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto 2020a, 5).

2.2 Aikaisempi kehitystyö

Kotona asumisen turvallisuuteen liittyen on toteutettu viime vuosina useita paloriskiasumis käsitettä sivuavia hankkeita. Vuonna 2016 pelastuslaitosten kumppanuusverkoston turvallisuuspalveluiden osa-alueella perustettiin Ikäihmisten kotona asumisen turvallisuus (IKAT)-työryhmä. Syy työryhmän syntyyn oli huoli suuntauksesta, jossa toimintakyvyltään alentuneet ikäihmiset pyritään asuttamaan kotonaan niin pitkään kuin mahdollista. Työryhmän tavoitteena oli luoda riskinarviointikriteerit kotona asumisen turvallisuuteen ja muodostaa pelastusviranomaiselle työkalupakki kotona asumisen turvallisuuden parantamiseen. Hankkeessa muodostetussa työkalupakissa perusajatuksena on, että riskit jakautuvat rakennuksen riskitekijöihin, asumisen riskitekijöihin sekä asukkaaseen liittyviin riskitekijöihin. Työkalupakissa pääsee etenemään valitun riskin mukaisesti toimenpidesuosituksiin, jotka ovat kohdennettu pääosin pelastusviranomaisen toimintaa liittyviin toimintaedellytyksiin. (Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto 2020b 4, 60.)

Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston palosuojelurahaston avustuksella vuonna 2017 käyntiin päässeessä Evac-hankkeessa muodostettu Evac-mittari 2.0, jonka tarkoituksena oli päätyä osaksi kotihoidossa kotona asumisen turvallisuuden arvioinnissa käytettävää RAI-HC-järjestelmää (Home Care eli kotihoito) ja tuoda tähän lisäarvona poistumisturvallisuuden näkökulma. Hanke pohjautui Pirkanmaalla vuonna 2015 toteutettuun alueelliseen RAI (Resident Assessment Instrument) arviointimenetelmän hyödyntäminen kotihoidon asiakkaiden poistumisturvallisuuden arvioinnissa-hankkeeseen, jossa luotiin alueelliseen tietokokonaisuuteen pohjautuva Evac-mittari. (Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto 2020c 2, 4.) Siun Sotessa valtakunnallinen RAI-mittaristo otetaan käyttöön vuoden 2022 alusta porrastetusti, mittaristo korvaa aikaisemman käytössä olleen arviointimenetelmän (Siun Sote 2021a).

Vuonna 2018 paloriskiasumiseen liittyvät haasteet nostettiin esille, kun Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto toteutti palosuojelurahaston myöntämällä avustuksella paloriskiasumiseen liittyvän ilmoitusmenettelyn sekä viranomaisyhteistyön kehittämishankkeen. Hankkeessa tavoitteena oli luoda

sähköinen ilmoituslomake sekä yhteinen malli, jolla alueellista viranomaisyhteistyötä sekä valvontatoimintaa voitaisiin jatkossa kehittää ja yhtenäistää. Hankkeessa tuotettiin toimivia käytänteitä sisältävä opas ja siihen liittyvä opetus materiaali sekä saatettiin alkuun viranomaisyhteistyön kehittäminen alueittain. Pelastuslain 42 § mukaisen ilmoituksen tekemistä varten laadittiin hankkeessa toimintamalli, jonka keskiössä oli helppokäyttöisyys sekä tietoturvallinen toteutus. Hankkeen yhteydessä jokaisen pelastuslaitoksen alueella järjestettiin paikallisia seminaareja sekä koulutuksia, joissa pyrittiin viestimään ilmoitusvelvollisuudesta, ilmoitusmenetelmistä sekä kouluttamaan yhteistyökumppaneita paloriskiasunnon tunnistamiseen. Yksi koulutuksen perustarpeista oli myös parantaa pelastusviranomaiselle tulevien ilmoitusten luotettavuutta ja lisätä ennalta ehkäisevää vaikutusta asiakkaiden kanssa kontaktissa olevien yhteistyökumppaneiden osalta. (Kuntaliitto 2019, 4 ja 13–14.)

Asumisen turvallisuuteen liittyviin asioihin on panostettu viime vuosina merkittävästi eri hankkeissa. Hankkeiden keskeisenä huomiona on ollut pelastusviranomaisen sekä sote henkilöstön yhteistyön lisäämisen tarve. Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyn sektorilla viranomaisyhteistyön kehittämistarve on nostettu valvontasuunnitelman keskeiseksi kehittämisalueeksi Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston 2018 toteuttaman hankkeen seurauksena. Siun Sotessa organisaatioon kuuluu useita työntekijäryhmiä, jotka kohtaavat merkittävän määrän asiakkaita toimialueella vuosittain. Usein onnettomuusriskiä lisäävät juurisyyt aiheuttavat myös muita palvelun tarpeita, jolloin onnettomuusriski on usein myös ennalta havaittavissa ja ehkäistävissä yksittäisillä toimenpiteillä havaittujen toimien avulla. (Pohjois-Karjalan pelastuslaitos 2019, 11, 25 ja 27.) Turvallisuuden parantamisessa perusperiaatteena tulisi olla onnettomuuksien ennalta ehkäiseminen ennen varsinaisten vaaran aiheuttavien riskien muodostumista (Sisäministeriö 2017, 12).

2.3 Valvonnan nykytila Pohjois-Karjalassa

Pelastusviranomaisen valvoo pelastuslain 379/2011 78 § mukaisesti toisen ja kolmannen luvun velvoitteiden noudattamista. Vaikka pelastuslaki 379/2011 on vahva erityislaki, on sen tulkitsijan pyrittävä puntaroimaan lainsäädännön tarkoituksena sekä henkilöiden henkeen, terveyteen ja omaisuuden kohdistuvien uhkien suuruutta suhteessa ihmisen laissa säädettyihin oikeuksiin nähden (Kuntaliitto 2019, 35–37). Perustuslain 731/1999 7 § on säädetty jokaiselle kuuluvista oikeuksista, joita ovat oikeus elämään, henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Lisäksi perustuslain 731/1999 10 § koskettaa yksityiselämän suojaa ja siinä määritetysti jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Hallituksen esityksessä 257/2010 todetaan 80 § osalta, että viran-

omaisen oikeus tarkastaa kotirauhanpiiriin kuuluvia tiloja on valvonnan kannalta välttämätöntä. Tulipaloissa, räjähdyksissä sekä muissa vastaavan tapaisissa onnettomuuksissa vaaraa voi aiheutua myös kohteen ulkopuolisille henkilöille, joten valvonta on yleisen edun edellyttämää toimintaa.

Esimerkin omaisena lain soveltamiseen liittyvänä pohdintana voidaan nostaa esille asumismuotojen vaikutus laista tehtäviin tulkintoihin. Turvallisuudeltaan heikentyneeseen asuntoon liittyvissä tapauksissa voidaan pelastuslaissa määritettyjen henkilö- ja paloturvallisuusvelvoitteiden laiminlyönteihin puuttua painokkaammin, mikäli puutteet asunnon turvallisuuden ylläpitämisessä voivat vaarantaa myös muita henkilöitä tai heidän omaisuuttaan. Vastaavasti esimerkiksi omakotitalossa, jonka turvallisuus on heikentynyt edellä käsiteltyä tapausta vastaavalla tavalla, voi olla haastava edellyttää korjattavaksi. Mikäli asukas on oikeustoimikelpoinen ja todetut puutteet aiheuttavat ainoastaan vaaraa hänelle itselleen tai omistamalleen omaisuudelleen, voidaan joutua toteamaan, että asia kuuluu asukkaan perusoikeudellisen itsemääräämisoikeuden suojan piiriin. (Kuntaliitto 2019, 35–37.)

Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksella paloriskiasumiseen liittyvän valvontaprosessin kuvausta ei ole tuotettu kirjalliseen muotoon eikä siitä ole laadittu ohjetta. Valvontaprosessin kulkua selvitettiin haastatteleamalla Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen Vs. Riskienhallintapäällikkö Janne Halosta. Haastattelun tuloksena saatu prosessikuvaus on esitetty seuraavissa kappaleissa.

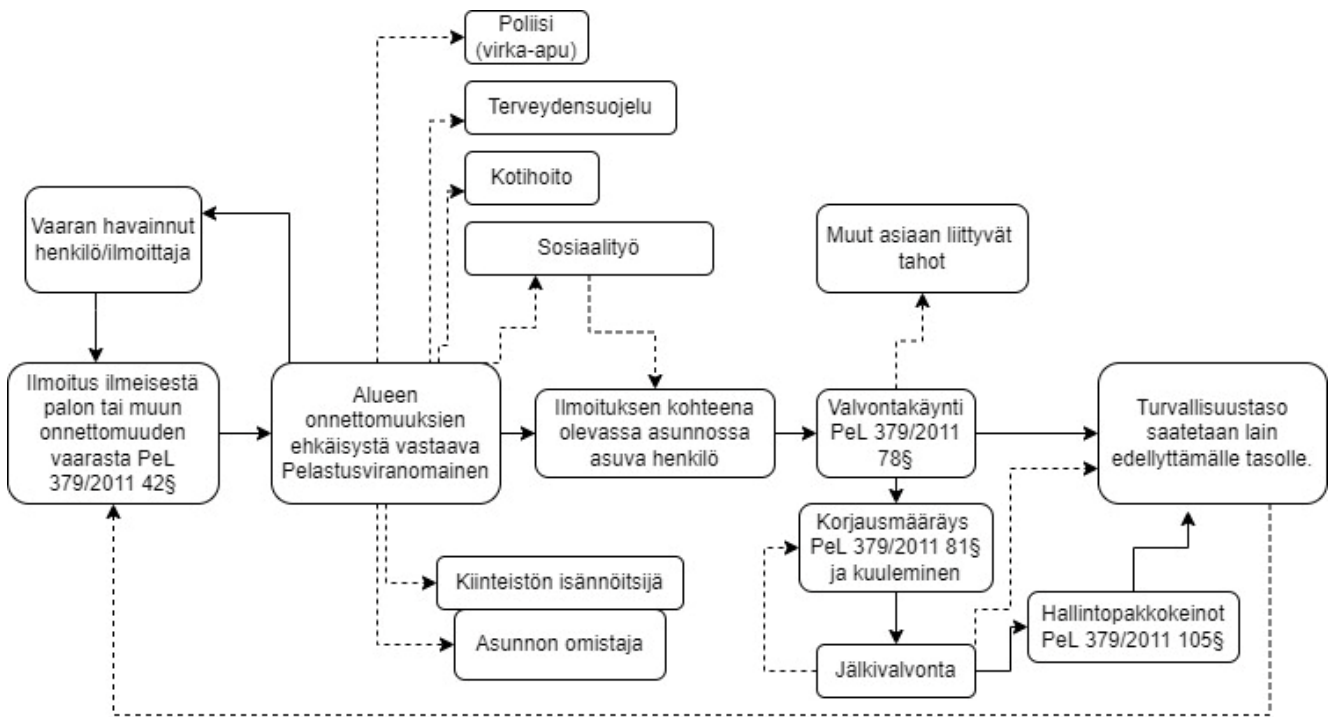
Paloriski-ilmoitus on ohjeistettu alueella toimittamaan lähtökohtaisesti Pelastuslaitosten kumppanuuksien verkoston 2018 toteuttamassa hankkeessa laaditun sähköisen ilmoituslomakkeen kautta. Pääosa ilmoituksista tulee tämän kyseisen lomakkeen kautta, mutta silti osa ilmoituksista tulee edelleen puhelimitse puhelimitse palotarkastuksen neuvontapuhelimeen tai alueen tarkastajalle. Paloriskiasumisen valvontaa toteuttavat pääsääntöisesti alueella erityiskohteiden tarkastuksia tekevät päällystös- tai alipäällystöviranhaltijat muiden työtehtäviensä ohella. Pelastuslaitoksella toiminnalliset vastuualueet jakautuvat Läntiseen, Pielisen-Karjalan, Vaara-Karjalan, Keski-Karjalan sekä Joensuun toimialueisiin. Alueen onnettomuuksien ehkäisystä vastaava viranhaltija vastaanottaa ilmoituksen ilmeiseen palon- tai muun onnettomuuden vaaraan liittyen ja selvittää ilmoittajalta tarpeelliset tiedot ilmoitukseen liittyen lähtökohtaisesti puhelimitse. (Vs. riskienhallintapäällikkö Janne Halonen, haastattelu 20.4.2022.)

Taustatietojen hankkimisen jälkeen viranhaltija on yhteydessä tarpeelliseksi katsomiinsa yhteistyökumppaneihin ja sopii yhteistarkastuksen suorittamisesta. Mikäli asiakkaaseen ei ole muuta kontaktia esimerkiksi sosiaalitoimen kautta, lähestytään asiakasta tarkastuksesta kirjeitse. Tarkastusajankohta

on soveliasta esittää vähintään kahden viikon päähän, jotta kirjeitse postitettu tieto tarkastuksesta on varmasti saavuttanut asiakkaan ja hänellä on mahdollisuus ehdottaa soveltuvampaa ajankohtaa, mikäli on esitettyä ajankohtana estynyt osallistumasta tarkastukselle. Jos henkilö on entuudestaan joko kotihoidon tai sosiaalitoimen asiakas, on usein tarkastusajankohdan sopiminen asiakkaalle jo tuttujen tahojen kautta luontevin ratkaisu. Tapauksen käsittelyyn liittyvissä asioissa käsittelevä viranomais-omainen voi pyytää konsultaatiota kollegoilta tarkastukseen liittyvien asioiden osalta, sillä paloriski- asumiseen liittyvät tarkastukset kohdentuvat voimakkaiden perustuslaillisten oikeuksien kuten itse- määräämisoikeiden ja kotirauhan piiriin, se poikkeaa merkittävästi yleisestä valvontatoiminnasta. (Vs. riskienhallintapäällikkö Janne Halonen, haastattelu 20.4.2022.)

Tarkastuskäynnin tavoitteena on yhteistyössä selventää asiakkaalle asunnossa havaittujen riskien vaikutuksen asukkaan, muiden rakennuksessa asuvien henkilöiden sekä pelastushenkilöstön tai muun asiakasta avustavan henkilöstön turvallisuuteen liittyen. Valvontakäynnin keskiössä on keskusteluyhteyden muodostaminen asukkaan sekä viranomaisten välille ja saada sen seurauksena puutteet korjattua yhteisymmärryksessä sovittavalla aikataululla. Valvontakäynnin yhteydessä arvioidaan asukkaan kykyä ymmärtää asunnossa oleva tilanne ja kykyä suoriutua asunnon turvallisuutta parantaviksi edellytetyistä toimenpiteistä. Mikäli asukkaan kyky ymmärtää tai toteuttaa turvallisuuden parantamiseksi esitettyjä toimenpiteitä havaitaan puutteelliseksi, pyritään tarvittava apu järjestämään yhteistyössä sosiaalitoimen kanssa. Korjattavien puutteiden osalta tehdään määräaikaan sidottu jälki- valvontakäynti, jolla seurataan asunnon turvallisuustason kehitystä. Turvallisuustason noustessa voidaan joustavasti menettelyä toistaa antamalla korjaamiselle lisää aikaa, kunnes turvallisuustaso on lain edellyttämällä tasolla. (Vs. riskienhallintapäällikkö Janne Halonen, haastattelu 20.4.2022.)

Mikäli jälkitarkastukseen mennessä asunnon turvallisuustasossa ei havaita muutosta, voidaan vaikutavuutta tehostaa määrittämällä jälkivalvontakäynti maksulliseksi pelastuslain 379/2011 96 § mukaisesti tai tarvittaessa ottaa käyttöön pelastuslain 379/2011 105 § mukainen uhkasakko tai teettämis- uhka. Hallintopakkokeinojen käyttö on rajattu riskienhallinnan esihenkilölle, jolloin se ei jää yksittäisen valvontatoimintaa hoitavan viranomaisen harkittavaksi. Valvontatoimintaa hoitava viranomais-omainen esittää hallintopakkokeinon käyttöä esihenkilölle, joka voi tehdä tilanteen arvioituaan asiasta hallintopäätöksen. Hallintopakkokeinojen käyttö kuitenkin harvoin johtaa tarkoituksenmukaiseen lopputulokseen asukkaan ollessa useasti maksukyvytön tai toimintakyvyltään ja ymmärrykseltään rajoittunut. (Vs. riskienhallintapäällikkö Janne Halonen, haastattelu 20.4.2022.) Haastattelun perusteella muodostettu käsitys prosessin kulusta on kuvattu kaaviossa 1.

Kaavio 1. Valvonnan prosessikaavio (Vs. riskienhallintapäällikkö Janne Halonen, haastattelu 20.4.2022).

Pelastuslain 379/2011 42 § perusteella tehty tarkastus on luonteeltaan ylimääräinen palotarkastus. Tarkastuksen kirjaamiseksi palotarkastusohjelmaan on luotu asuntokatselmusniminen valvontasuorite, jolloin tarkastukset ovat tilastoinnin näkökulmasta saavutettavassa muodossa. Pöytäkirja toimitetaan asianosaisille viivästyksettä ja heille annetaan neljän viikon kuulemisaika pöytäkirjan tiedoksi-saantipäivämäärästä lukien. Mikäli asiasta reklamoidaan kuulemisajan kuluessa, huomioidaan asianosaisen näkemys päätöksen teossa. Kuulemisajan jälkeen päätöksestä voi valittaa hallinto-oikeuteen, muutoksen-hakuohjeet toimitetaan päätöksestä toimitettavan pöytäkirjan liitteenä. (Vs. riskienhallintapäällikkö Janne Halonen, haastattelu 20.4.2022.)

3 POHJOIS-KARJALAN SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIDEN KUNTAYHTYMÄ

Tässä opinnäytetyön luvussa kuvataan Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalveluiden kuntayhtymän Siun Soten toiminta-alue, organisaatio rakenne sekä siihen liittyvä toiminnan jakautuminen yleisellä tasolla. Organisaation toiminta kuvataan opinnäytetyön tavoitteen mukaisessa laajuudessa, sen yksittäisiin toimialueisiin ei paneuduta syvällisesti. Kuntayhtymän toiminnan järjestämisen perustana toimii perussopimus.

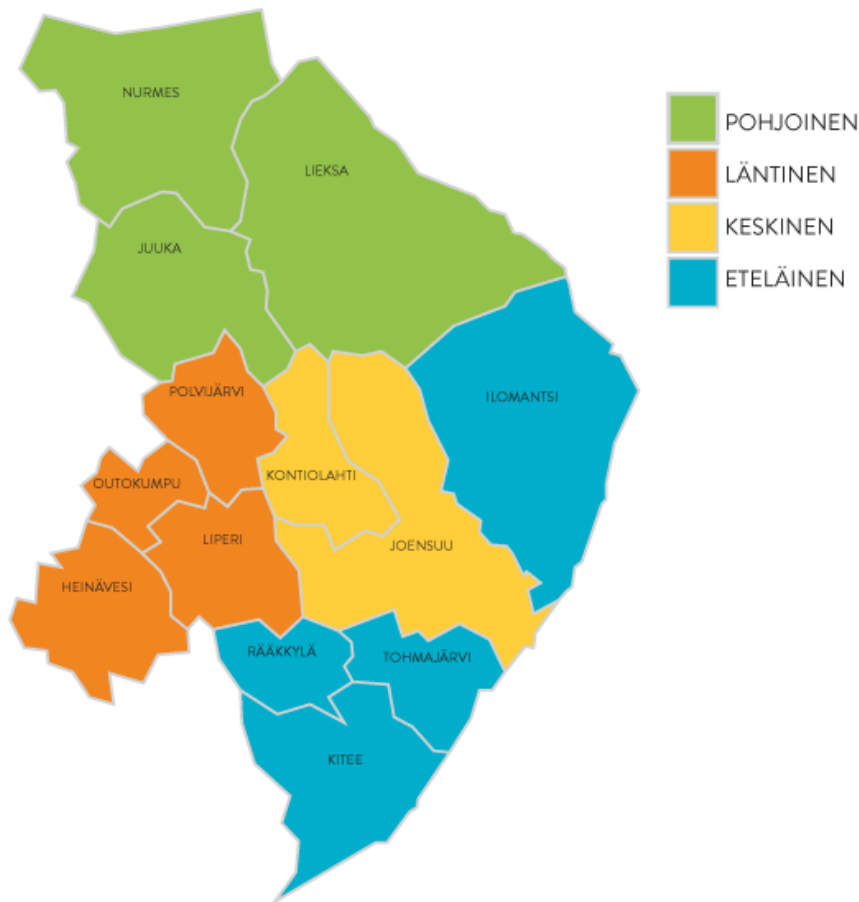
3.1 Siun Sote-toiminnan perusta

Kuntayhtymän toimintaan liittyvät keskeiset järjestämisvastuut määritellään perussopimuksessa. Perussopimuksen mukaan kuntayhtymä sitoutuu järjestämään siihen kuuluvien kuntien alueella olevalle väestölle yhdenvertaisesti lainsäädännön kunnilta edellyttämät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Perussopimuksessa kuntayhtymän vastuulle siirretään lisäksi ympäristöterveydenhuollon tehtävät sekä pelastustoimintehtävät pelastuslain 379/2011 24 § mukaisesti. Yhtymävaltuusto on kuntayhtymän korkein päättävä toimielin. Valtuuston jäsenistö koostuu jokaisen kunnan edustajistosta. Edustajien määrä määräytyy kunnan asukaslukuun sidotusti niin, että kunta saa yhden edustajan jokaista kolmea ja puolta tuhatta asukasta kohden. Kuntayhtymän valtuusto saa päätösvaltaisuuden, kun kokouksessa edustettuina on vähintään puolet jäsenkunnista ja valtuuston jäsenistöstä paikalla on vähintään kaksi kolmasosaa. Perussopimuksessa määritettyä organisaation toiminta- ja johtamisrakennetta täsmennetään hallintasäännössä. (Siun Sote 2017, 3, 5 ja 7).

Kuvassa kaksi havainnollistetaan palvelualuejakauma seuraavasta kuntayhtymän kuntalistauksesta:

- Heinävesi
- Liperi
- Outokumpu
- Polvijärvi
- Joensuu
- Kontiolahti

- Juuka
- Lieksa
- Nurmes
- Valtimo (Kuntaliitos Nurmeksen kanssa 1.1.2020)
- Ilomantsi
- Rääkkylä
- Kitee
- Tohmajärvi.

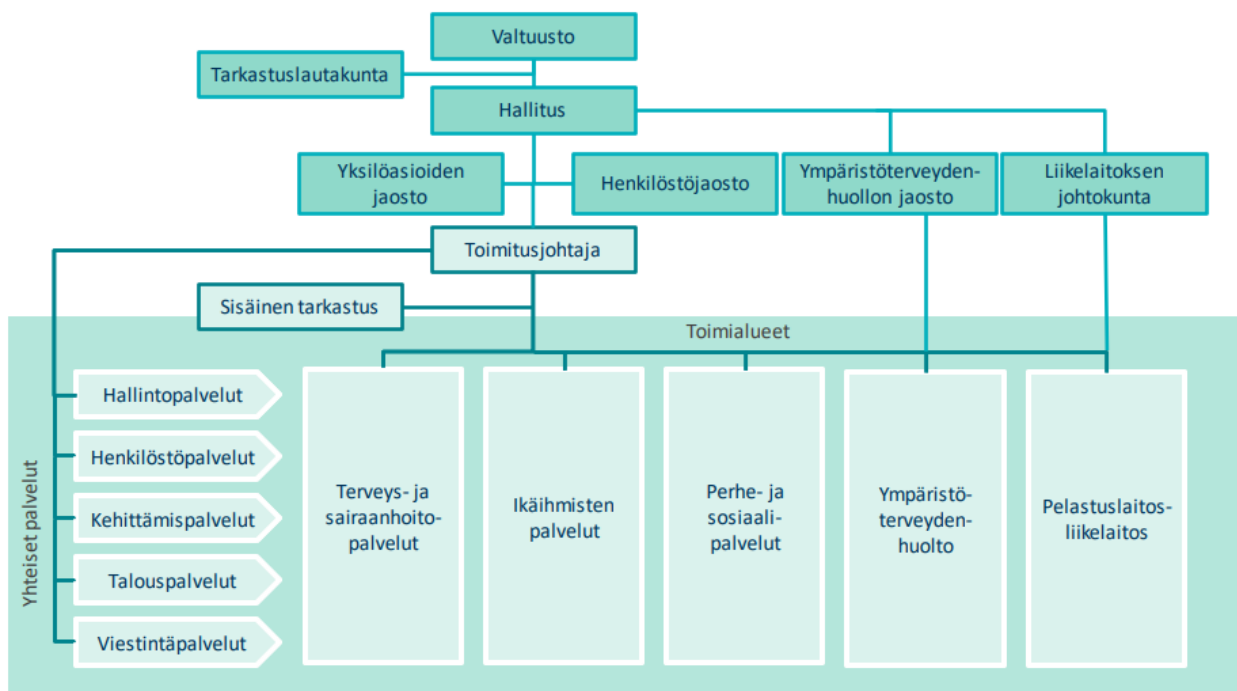

Kuva 2. Jäsenkunnat palvelualueittain (Siun sote 2022).

Siun Soten toimintaan määritetyt arvot ovat vastuullisuus, välittäminen, asiakaslähtöisyys ja yhdenvertaisuus. Visiona toiminnan perustaksi on esitetty hyvinvoiva pohjoiskarjalalainen. Kriittisiksi menestystekijöiksi strategian onnistumisen kannalta on todettu muun muassa ennaltaehkäisy, kansalaisten aktivointi oman elämän hallinnassa, asiakaspalvelun laatu, palvelujen saatavuus, vaikuttava hoito ja palvelu sekä henkilöstön osaaminen, osallisuus, yhteistyö ja hyvinvointi. (Siun Sote 2020, 5.)

3.2 Siun Sote-organisaatorakenne

Perussopimuksessa määritellyt palvelut on jaettu Terveys- ja sairaanhoitopalveluihin, Ikäihmisten palveluihin, Perhe- ja sosiaalipalveluihin, Ympäristöterveydenhuollon sekä pelastuslaitoksen toimialueeseen. Siun Soten organisaation palveluiden jakauma on esitetty kaaviossa 2:

Kaavio 2. Siun sote organisaatiokaavio 2022 (Siun sote 2022).

Toimialueiden jakautuminen palveluntuotantolohkoihin on esitetty kaaviossa 3.

Kaavio 3. Siun Soten toimialueiden palveluntuotannon osa-alueet (Siun Sote 2021b, 20–21,25, 29–30, 34 ja 39).

Siun Sotessa työskenteli vuoden 2020 lopussa 7314 henkilöä, henkilöstö jakautui organisaation eri toimialueille seuraavasti, jakaumaa havainnollistettu kaaviossa 4 (Siun Sote 2022):

- Terveys- ja sairaanhoitopalvelujen toimialue 41 %
- Ikäihmisten toimialue 30 %
- Perhe- ja sosiaalipalvelujen toimialue 13 %
- Pelastuslaitos 4 %
- Ympäristöterveydenhuolto 1 %
- Yhteiset palvelut 11 %

Kaavio 4. Henkilöstöjakauma toimialueittain (Siun Sote 2022).

4 TUTKIMUS

Opinnäytetyön aikataulutusta oli suunniteltu alkuaan niin, että opinnäytetyö olisi ollut valmiina touku-kuussa 2022. Opinnäytetyön valmistuminen kuitenkin siirtyi syksylle 2022, ja tähän keskeisenä vaikuttavana tekijänä oli opinnäytetyön kyselyn lähettämisen viivästyminen suunnitellusta työstä ja henkilökohtaisen elämän aiheuttamien aikapaineiden seurauksena. Tässä opinnäytetyön kohdassa esitellään kyselytutkimuksen toteutus sekä tutkimuksesta saadut tulokset ja niistä tehtävät johtopäätökset.

4.1 Kyselytutkimuksen toteutus

Opinnäytetyön kyselytutkimus toteutettiin Webropol-kyselynä ja kohderyhmänä oli kuntayhtymän palveluksessa olevat keskeiseksi toimijoiksi tunnistetut tahot, joiden vastauksilla katsottiin olevan merkitystä haettuihin tutkimuskysymyksiin. Kyselyn kohdehenkilöstöä olivat ensihoitohenkilöstö, sosiaalityöntekijät, kotihoidon työntekijät sekä terveydensuojelun työntekijät. Kysely lähetettiin jokaisen vastaajaksi määritetyn työntekijäryhmän esimiestasolle ja kyselyä kehoitettiin jaettavaksi alaspäin omille

alaisille. Kysely koostui 20 kysymyksestä, joista yksi sisälsi vastausvaihtoehtojen lisäksi avoimen vastauskentän ja kaksi oli täysin avoimia kysymyksiä. Kysely oli kaksiosainen. Kysymyksillä 1–8 selvitetiin tietämystä paloriskiasumisesta sekä ilmoitusmenettelystä, kysymykset 9–20 liittyivät paloriskiasumisen valvontatoiminnan nykytilaan ja kehittämiseen. Vastauksia kyselyyn tuli runsaasti, jopa 58 kappaletta, epätoivotusti kyselyn vastaukset kuitenkin painottuivat pääosin yhteen vastaajaryhmään, osa vastaajaryhmistä jätti kyselyn kokonaan huomiotta tuntemattomasta syystä. Ensimmäisellä kysymyksellä selvitettiin vastaajien ammattiryhmä. Vastauksista 54 kappaletta tuli kotihoidolta, yksi vastaus ensihoidolta ja kolme vastausta sosiaalitoimesta, terveydensuojelun puolelta vastauksia ei tullut lainkaan.

Vastaajien epätasaiseen jakaumaan on voinut olla useita syitä. Kysely lähetettiin sähköpostitse esihenkilöille, ja se sisälsi saatetekstin, jossa pyrittiin avaamaan kyselyn tarkoitusta. Mikäli saateteksti ei ole herättänyt esimiestason mielenkiintoa, on se saatettu sivuuttaa, jolloin kohderyhmä ei ole saanut kyselyä vastattavakseen. Toinen mahdollinen syy on kyselyn jääminen sähköpostitulvaan tai lomakauden alle. Kysely toimitettiin esimiesportaalle toukokuun alussa, ja kysely oli avoinna kesäkuun alkuun, noin kuukauden ajan. Kyselyn vastausaikaa ei jatkettu kesäkuukausille nimenomaisesta syystä. Kolmantena vaihtoehtona esille nousee mahdollisuus, että kohderyhmän työntekijät eivät ole kokeneet kyselyä tärkeäksi tai saavat liikaa kyselyitä vastattavakseen ja asia on sivuutettu työkiireiden tieltä.

Vastauksista voidaan kuitenkin päätellä, että ainakin kolmeen vastaajaryhmään kysely on jalkautunut kohdehenkilöstölle asti ja vastausaikaakin on ollut riittävästi ainakin kotihoidon henkilöstön runsaaseen vastausprosenttiin katsottaessa. Vaikka kyselyyn ei saatu vastauksia tarkoitetulla tavalla, voidaan kyselyä pitää onnistuneena kotihoidon suuren vastausmäärän seurauksena, sillä kotihoitohenkilöstö on mukana useissa paloriskiasumiseen liittyvissä tapauksissa etenkin merkittävänä kohderyhmänä olevien ikäihmisten osalta. Kotihoidon asiakkaat ovat usein myös niitä, joissa turvallisuuden heikkenemiseen pystyttäisiin vaikuttamaan enemmän etukäteen toteutettavilla turvallisuutta parantavilla toimenpiteillä. Myös avoimien kenttien vastauksia oli runsaasti. Niistä saadaan tärkeää tietoa opinnäytetyön johtopäätöksien toteuttamista varten.

Kysymyksiin vastanneiden henkilöiden lukumäärät esitetty seuraavassa kysymyksittäin:

- Kysymyksiin 1–8 vastaajia on 58 kappaletta
- Kysymykseen 9 vastaajia on 57 kappaletta
- Kysymyksiin 10–14 ja 16–17 vastaajia on 22 kappaletta

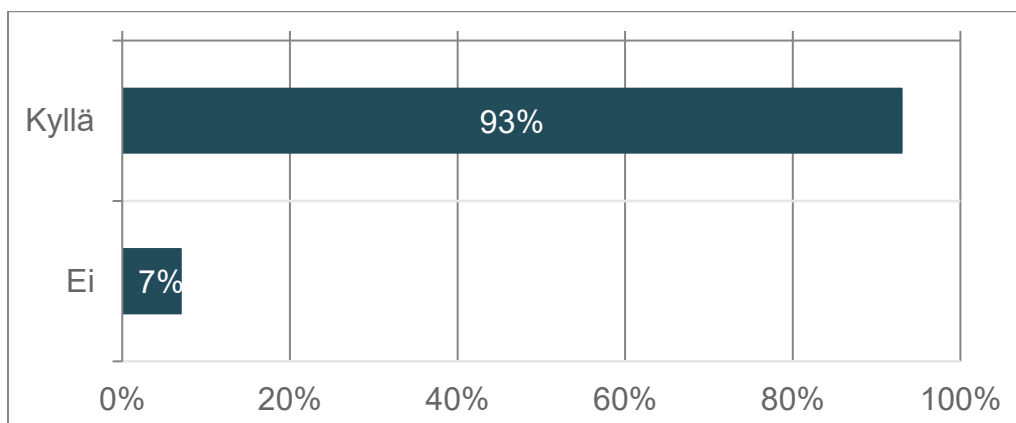
- Kysymykseen 15 vastaajia on 36 kappaletta
- Kysymykseen 18 vastaajia on 17 kappaletta
- Kysymykseen 19 vastaajia on 12 kappaletta
- Kysymykseen 20 vastaajia on 20 kappaletta

4.2 Tutkimustulosten esittely

Tietoisuus ilmoitusvelvollisuudesta

Oletko tietoinen Pelastuslain 379/2011 42§ määrittämästä velvoitteesta ilmoittaa mahdollisten salassapitosäännösten estämättä pelastusviranomaiselle ilmeisestä palon tai muun onnettomuuden vaarasta, jonka havaitset työtehtävissäsi?

Kysymyksellä pyrittiin selvittämään kohdehenkilöstön tietämystä Pelastuslain 379/2011 42 § mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta havaittaessa ilmeinen palon tai muun onnettomuuden vaara. Kyselyn vastaajista 93 % oli vastannut olevansa tietoinen asiasta, eli alueella ollaan varsin tietoisia ilmoitusvelvollisuudesta. Vastauksia tulkittaessa on muistettava, että vastaukset ovat pääosin kotihoitohenkilöstöltä tulleita ja eivät siis anna kuvaa muiden henkilöstöryhmien osalta. Ilmoitusvelvollisuuden näkökulmasta kyselyn keskeisintä kohderyhmää olivat kuitenkin ensihoitohenkilöstö sekä kotihoidonhenkilöstö, jotka ovat keskeisessä roolissa ilmoituksen tekemisen näkökulmasta. Ensihoito Pohjois-Karjalassa toteutetaan kuitenkin pelastuslaitoksen järjestämänä, ja Pelastuslaitoksella turvallisuuspalveluiden puolella työskentelevänä olen pystynyt toteamaan, että ilmoitusvelvollisuudesta on viime vuosina tehty useita esille nostoja sisäisessä viestinnässä, joten omakohtaiseen kokemukseen pohjautuen totean informaation saavuttaneen ensihoitohenkilöstönkin vähintäänkin kohtalaisen kattavalla tasolla. Vastausjakauma esitetty kaaviossa 5.

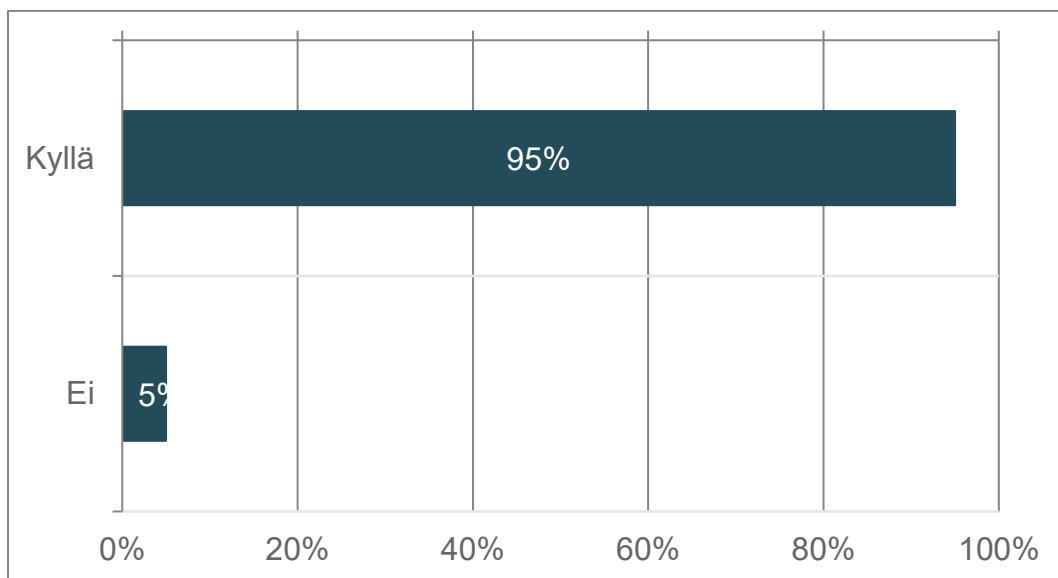

Kaavio 5. Tietoisuus pelastuslain 379/2011 42 § mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta.

Ilmeisen palon tai muun onnettomuuden vaaran tunnistaminen

Osaatko mielestäsi tunnistaa ilmeisen palon tai muun onnettomuuden vaaran, josta tulisi ilmoittaa pelastusviranomaiselle?

Kysymyksellä pyrittiin saamaan viitteitä siitä, kuinka sidosryhmät pystyvät tunnistamaan vaaranpaikat, joissa pelastusviranomaiseen tulisi ottaa yhteyttä pelastuslain 42 § velvoittamana. Valtaosa, jopa 95 %, vastaajista koki pystyvänsä tunnistamaan tilanteen, jossa ilmoitus tulee tehdä. Ainoastaan 5 % vastaajista totesi, ettei kykene tunnistamaan ilmoitusvelvollisuuden tarkoittamaa riskiä. Kysymyksen muotoilu toteutettiin niin, että vastauksista pystytään päättämään vastaajien kykyä arvioida, onko asunnossa havaittu turvallisuuspuute niin vakava, että se ylittää ilmoitusvelvollisuuden pelastusviranomaisen suuntaan, pelastuslaki 42 § mukaisesti. Vastausjakauma on esitetty kaaviossa 6.

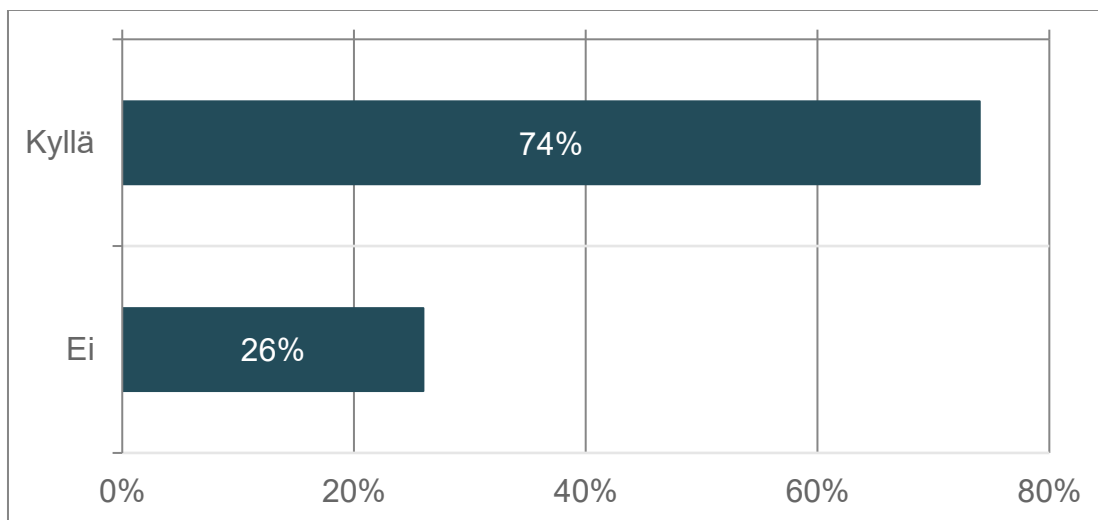

Kaavio 6. Kyky tunnistaa ilmeinen palonvaara.

Tietoisuus ilmoitusmahdollisuuksista

Tiedätkö kuinka voit ilmoittaa pelastusviranomaiselle ilmeisestä palon tai muun onnettomuuden vaarasta?

Kysymyksellä pyrittiin selvittämään, kuinka tietoisia Siun Soten toimialueella ollaan keinoista, joilla ilmeisestä palon tai muun onnettomuuden riskistä voidaan ilmoittaa pelastusviranomaiselle. Kysymyksen vastaukset osoittavat, että 74 % vastaajista kokee olevansa tietoinen, kuinka ilmoitus tehdään, ja 26 % eli jopa neljännes vastaajista ei ole tietoisia. Kuntaliiton toteuttamassa paloriskiasumisen hankkeessa selvitettiin tietoturvallisia ja mahdollisimman käyttäjä ystävällisiä keinoja ilmoittaa ilmeisestä palonvaarasta pelastusviranomaiselle. Tässä yhteydessä laadittiin sähköinen ilmoituslomake, joka otettiin käyttöön myös Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen alueella. Vaihtoehtoisena keinona on ilmoituksia voitu ottaa vastaan myös puhelimitse, mutta ensisijaisena keinona on ohjattu käyttämään ilmoituslomaketta. Hankkeen yhteydessä pidettiin alueellisia koulutuksia, joissa ilmoitusmenettelyä lanseerattiin alueittain kyselyn kohdehenkilöstölle. Tuloksista ilmenee, että asia edellyttää säännöllistä koulutusta tai se pitäisi tuoda esille esimerkiksi töihin perehdytyksessä ja työnohjauksessa. Vastausjakauma on esitetty kaaviossa 7.

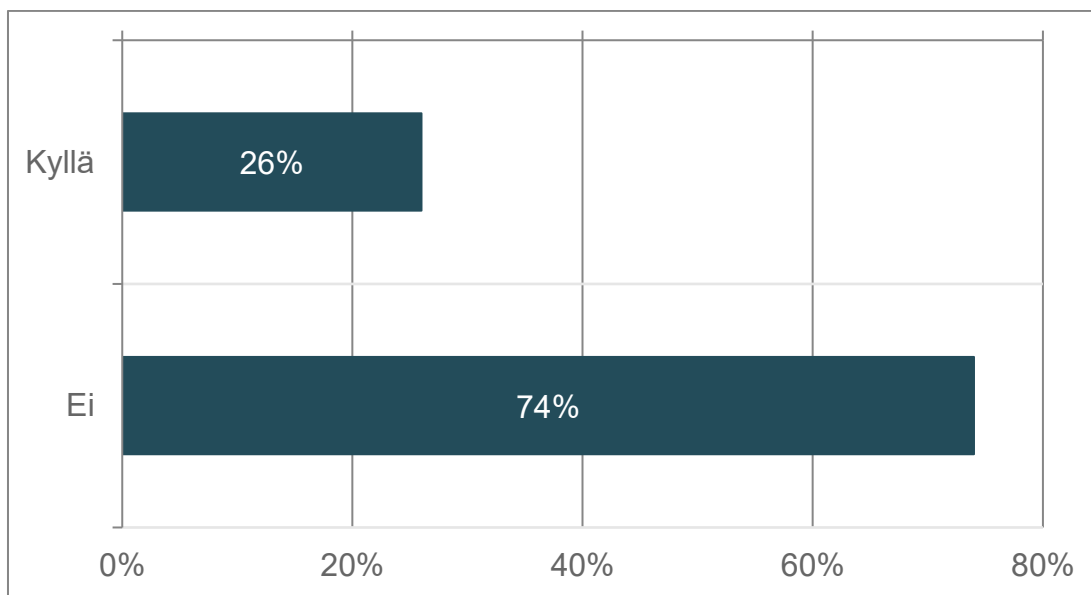

Kaavio 7. Tietoisuus ilmoituksen toteuttamistavoista.

Tehdyt ilmoitukset

Oletko tehnyt työurasi aikana Pelastuslain 379/2011 42§ tarkoittaman ilmoituksen havaitsemasi ilmeisen palon tai muun onnettomuuden vaaran seurauksena?

Kysymyksellä selvitettiin tietoa, kuinka moni vastaajista on tehnyt pelastuslain 379/2011 42 § mukaisen ilmoituksen ilmeisestä palon tai muun onnettomuuden vaarasta. Kysymykseen vastauksena vain noin neljäsosa eli 26 % vastaajista oli tehnyt ilmoituksen pelastusviranomaiselle. Valtaosa eli 74 % vastaajista ilmoitti, että ei ole tehnyt ilmoitusta. Vastausprosentti sopi ennakko-olettamukseen, sillä Pohjois-Karjalan alueella pelastusviranomaiselle tulee noin 20–30 kappaletta paloriski-ilmoituksia vuosittain, ilmoitusmääriä on selvitetty Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston 2018 toteuttaman paloriskihankkeen yhteydessä. Vastausjakauma on esitetty kaaviossa 8.

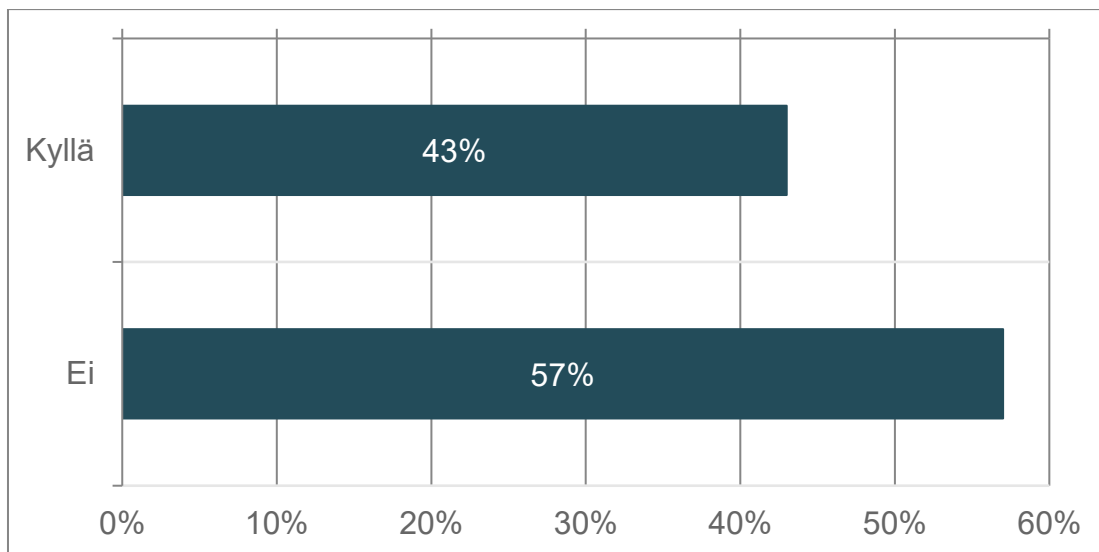

Kaavio 8. Työuran aikana tehdyt paloriski-ilmoitukset.

Tekemättä jäänyt ilmoitus

Onko urallasi tullut vastaan kohde, josta ilmoitus ilmeisestä palon tai muun onnettomuuden vaarasta olisi tullut tehdä, mutta se on jäänyt tekemättä?

Kysymyksellä haettiin tietoa, tulevatko kaikki havaitut ilmeisen palon tai muun onnettomuuden vaaran tapaukset pelastusviranomaisen tietoon. Jopa 43 % vastaajista tiedostaa kohdanneensa työurallaan tapauksia, joista olisi tullut ilmoittaa pelastusviranomaiselle prosessin käynnistämiseksi. 57 % vastaajista toteaa, että ilmoituksia ei ole jäänyt tekemättä. Kysymyksen rajaus ei anna vastausta, millä aikavälillä kyseiset tapaukset ovat ilmenneet, joten osalla vastaajista saattaa olla jo vuosikymmeniä työuraa takanaan. Vastaajalla saattaa myös olla useita ilmoittamatta jääneitä tapauksia, joten tekemättä jääneiden ilmoitusten lukumäärää ei voida arvioida kovinkaan tarkasti. Vastauksista voidaan kuitenkin päätellä, että läheskään kaikki ilmoitusvelvolliset tapaukset eivät tule pelastusviranomaisen tietoisuuteen. Vastausjakauma on esitetty kaaviossa 9.

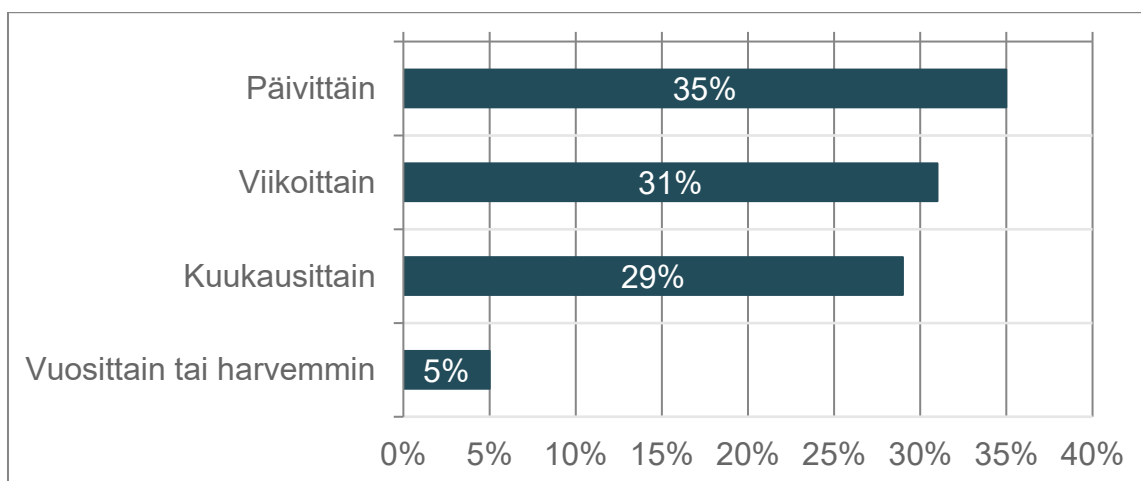

Kaavio 9. Työuran aikaan sattuneet tilanteet, joissa ilmoitus on jäänyt tekemättä.

Asiakkaiden turvallisuustilanne

Kohtaatko työssäsi asiakkaita, joiden fyysisen tai psyykkisen toimintakyvyn heikentyä aiheuttaa haasteita asunnon turvallisuuden ylläpitämisessä tai asukkaan kykyyn toimia onnettomuustilanteessa riittävällä tavalla?

Kysymyksellä pyrittiin selvittämään vastaajaryhmien kohtaamien asiakkaiden toimintakykyä ja sitä kuinka usein turvallisuusympäristöltään heikentyneitä asiakkaita kohdataan. Vastaajista 35 % vastasi työskentelevänsä päivittäin asiakkaiden kanssa, joilla on haasteita ylläpitää asuntonsa turvallisuutta tai reagoida onnettomuus tilanteeseen riittävällä tavalla. Vastaajista 31 % vastasi tapaavansa kyseisiä asiakkaita viikoittain, 29 % vastaajista kuukausittain ja ainoastaan 5 % tunnisti tapaavansa kuvattua asiakkaan vuosittain tai harvemmin. Koska 96 % kyselyn vastaajista oli kotihoidon henkilöstöä, saadaan johtopäätelmänä, että kotihoidossa työskentelevä henkilö tapaa pääsääntöisesti kysymyasettelun mukaisia henkilöitä vähintään kuukausittain, mutta usein jopa huomattavasti tiheämmin. Tämä kohderyhmä on merkittävä onnettomuuksien ennalta ehkäisevästä näkökulmasta katsottuna, sillä asiakkaat ovat hoitosuhteessa kuntayhtymän työntekijöiden kanssa. Tällöin henkilön toimintakyky ja asunnon turvallisuusympäristön kehitys ovat säännöllisesti todennettavissa ja siihen on mahdollista vaikuttaa ennaltaehkäisevästi jopa ilman yhteydenottoa pelastusviranomaisen suuntaan. Vastausjakauma on esitetty kaaviossa 10.

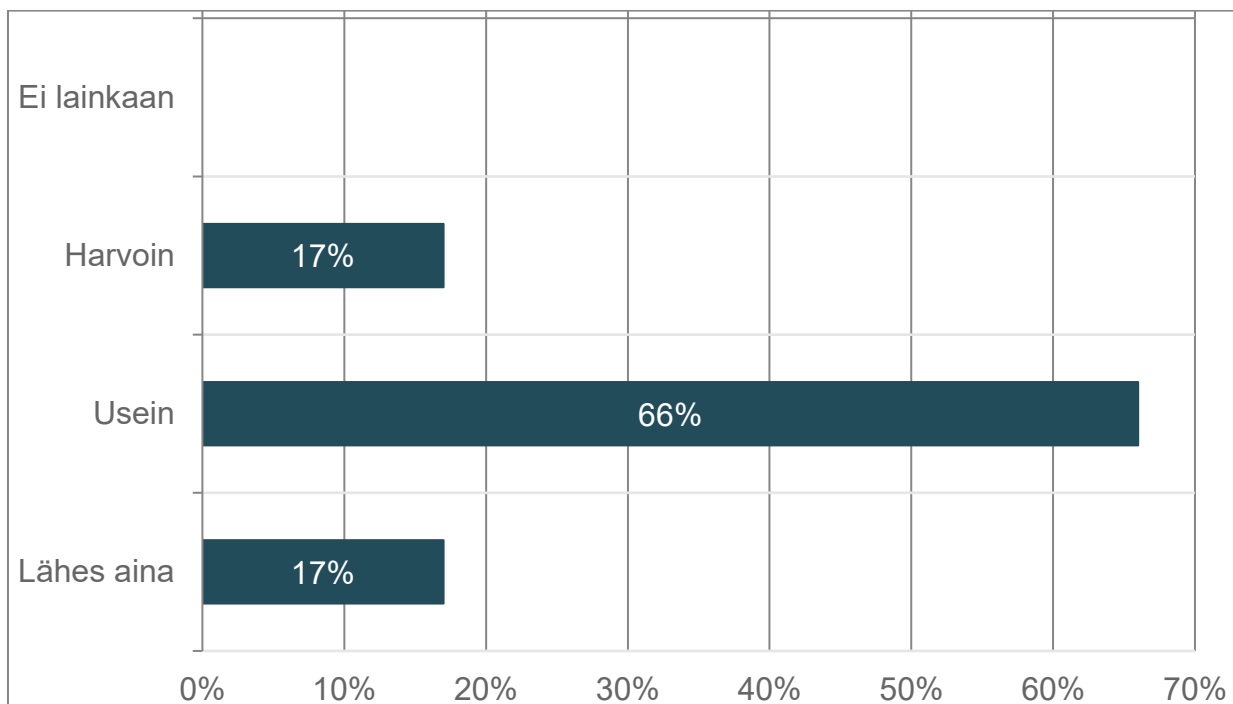

Kaavio 10. Kohdatut asiakkaat, joiden toimintakyvyn aleneman seurauksena turvallisuus ei ole riittävä.

Ennaltaehkäisy

Voitaisiinko edellä mainituissa tapauksissa mielestäsi ennaltaehkäistä henkilöturvallisuuden heikkeneminen vaaraa aiheuttavalle tasolle pienillä toimenpiteillä, mikäli näihin reagoitaisiin ajoissa?

Kyselytutkimus rakennettiin tiettyjen pelastusviranomaisen työssä esille nousseiden perusolettamuksien pohjalta, ja sillä haettiin vastauksia onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn. Kysymyksellä haettiin ennalta ehkäisevää näkökulmaa ja kysymyksen asettelu ohjaa vastaajan pohtimaan havaittuja turvallisuuspuutteita ja niiden kehitystä. Mikäli turvallisuustason heikkeneminen vaaraa aiheuttavalle tasolle pystyttäisiin ehkäisemään pienillä toimenpiteillä tapauksissa, joissa tilanteen kehitys olisi havaittavissa ja tunnistettavissa hyvissä ajoin, voitaisiin turvallisuustasoa parhaillaan parantaa merkittävästi koko maakunnassa. 17 % vastaajista on sitä mieltä, että turvallisuustason heikkeneminen voitaisiin ennaltaehkäistä pienillä toimenpiteillä lähes aina, mikäli tähän reagoitaisiin riittävän aikaisessa vaiheessa. 66 % vastaajista oli vastannut turvallisuustason heikkenemisen olevan estettävissä usein ja 17 % mielestä harvoin. Vastaajaryhmän painottuminen huomioiden vastauksista on pääteltävissä, että kotihoidon asiakkaiden turvallisuustason heikkeneminen voitaisiin useissa tapauksissa ennaltaehkäistä, mikäli näihin osattaisiin puuttua riittävän aikaisessa vaiheessa. Vastaavasti muut huonomin edustetut vastaajaryhmät kohtaavat lähtökohtaisesti asiakkaansa usein vasta, kun asukkaan turvallisuusympäristö on jo vaarantunut merkittävästi ja tilanne edellyttää moniviranomaistoimintaa asianratkaisemiseksi. Vastausjakauma on esitetty kaaviossa 11.

Kaavio 11. Mahdollisuudesta ennaltaehkäistä turvallisuustilanteen heikentyminen.

Kyselyn toinen osio

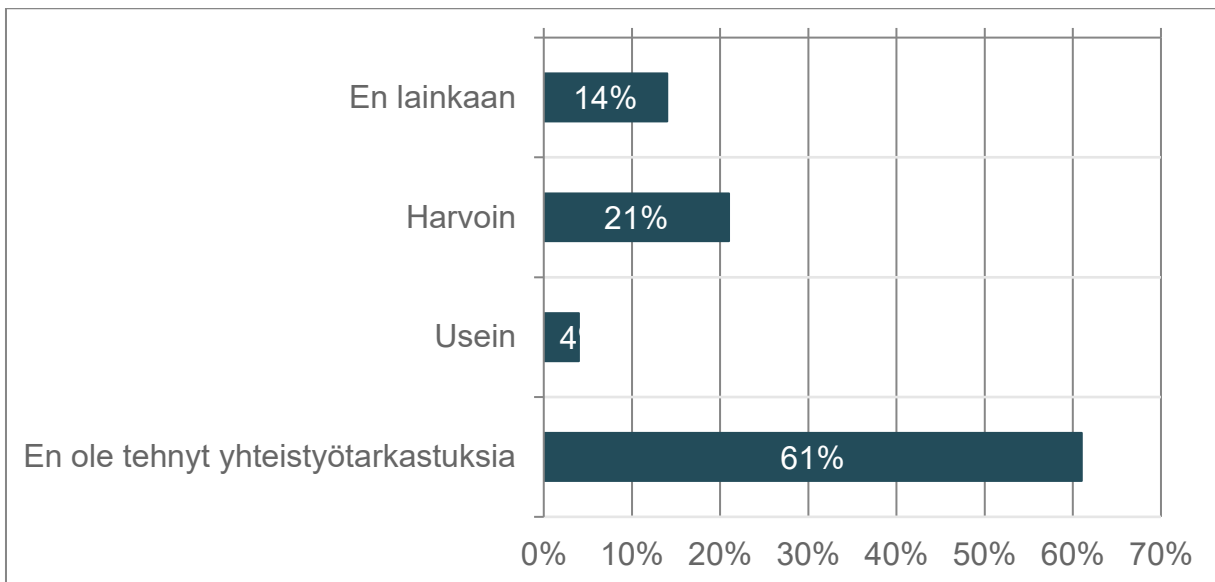
Kyselyn ensimmäisessä osiossa selvitettiin vastaajien tietämystä Pelastuslain 379/2011 42 § liittyvästä toiminnasta sekä ilmoitusvelvollisuudesta. Osiossa selvitettiin vastaajaryhmien asiakkaiden turvallisuusympäristöä, siellä mahdollisesti esille nousevia turvallisuustason alenemia ja sitä voitaisiinko näihin puuttua ennalta ehkäisevästi. Vastaajia johdateltiin pohtimaan havaittuja paloriski tapauksia ja pyrittiin saamaan selvyys, kuinka kattavasti nämä nousevat pelastusviranomaisen tietoisuuteen.

Toisen osion kysymykset koskevat paloriskiasumisen valvontaprosessia ja viranomaisyhteistyön toimivuutta ja vaikuttavuutta. Mikäli vastaaja vastasi seuraavaan kysymykseen, ettei ole tehnyt yhteistyötarkastuksia ohjaa kysely vastaajan ohi valvontatoimintaan liittyvien kysymyksien. Tässä kysymyksen vaiheessa 61 % vastaajista on vastannut, ettei ole tehnyt yhteistyötarkastuksia. Näin ollen vastaajaotanta pienenee merkittävästi. Yhteistyöhön liittyviä kysymyksiä analysoitaessa on huomioitava, että valtaosa vastaajista on edelleen kotihoidon henkilöstöä, jolloin toiminnan vaikuttavuuteen ja prosessin kulkuun liittyviä kysymyksiä ei voida pitää kyselyn tavoitteen kannalta täysin luotettavina, sillä kaikki paloriskitapaukset eivät ole kotihoidon asiakkaita ja kotihoito ei ole viranomaistoimivaltaa käyttävä vastaajataho.

Haasteet yhteyshenkilön tavoittamisessa

Oletko kokenut haasteita saada kontaktin yhteistyötahoon prosessin käsittelyä aloittaessasi?

Vastaajista vain 4 % koki yhteyshenkilön tavoittamisessa olevan haasteita usein käsittelyä aloitettaessa. 21 % vastaajista vastasi haasteita ilmenevän harvoin ja 14 % ei lainkaan. 61 % vastaajista ilmoitti, että ei ole tehnyt yhteistyötarkastuksia. Kysymyksen asettelu ei täysin vastannut haettua, sillä kysymystä laadittaessa ajatuksena oli, että kysymykseen vastaa pääosin useita tarkastuksia tehneet henkilöt. Pelastusviranomainen, sosiaaliviranomainen ja terveydensuojeluviranomainen tekevät kyse-lyssä haettuja tarkastuksia laajalla alueella ja keskimäärin ovat osallisena useammilla tarkastuksilla kuin pääasiallisesti ilmoittajan roolista prosessiin mukaan tuleva kotihoidon työntekijä. Koska vastaajat ovat suurelta osin kotihoidon työntekijöitä, joilla ei välttämättä ole kuin yksittäisiä tapauksia uralaan, vastausvaihtoehdot usein, harvoin ja en lainkaan eivät ole valideja vastausvaihtoehtoja eivätkä anna luotettavaa tietoa. Vastausjakauma on esitetty kaaviossa 12.

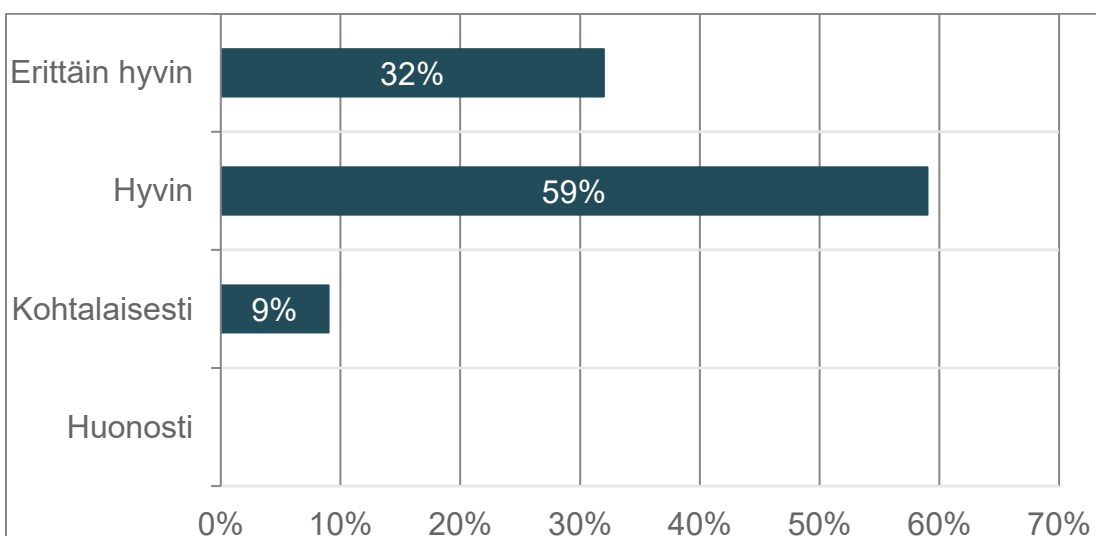

Kaavio 12. Haasteet yhteistyötahojen tavoittamisessa.

Yhteistyö pelastusviranomaisen kanssa

Kuinka olet kokenut yhteistyön toimivan pelastusviranomaisen kanssa?

Kysymyksellä yhteistyöhön liittyen pyrittiin saamaan vastaus kysymykseen, kuinka yhteistyö pelastusviranomaisen kanssa nykyisellään koetaan toimivan. Vastauksista ilmenee, että yhteistyötarkastuksella olleet henkilöt kokevat yhteistyön toimivan pääosin hyvin 59 % tai erittäin hyvin 32 %, vastaajista 9 % oli kokenut yhteistyön toimivan kohtalaisella tasolla, ja yksikään vastaajista ei ollut arvioinut yhteistyön toimivuutta huonoksi. Vastausjakauma on esitetty kaaviossa 13.

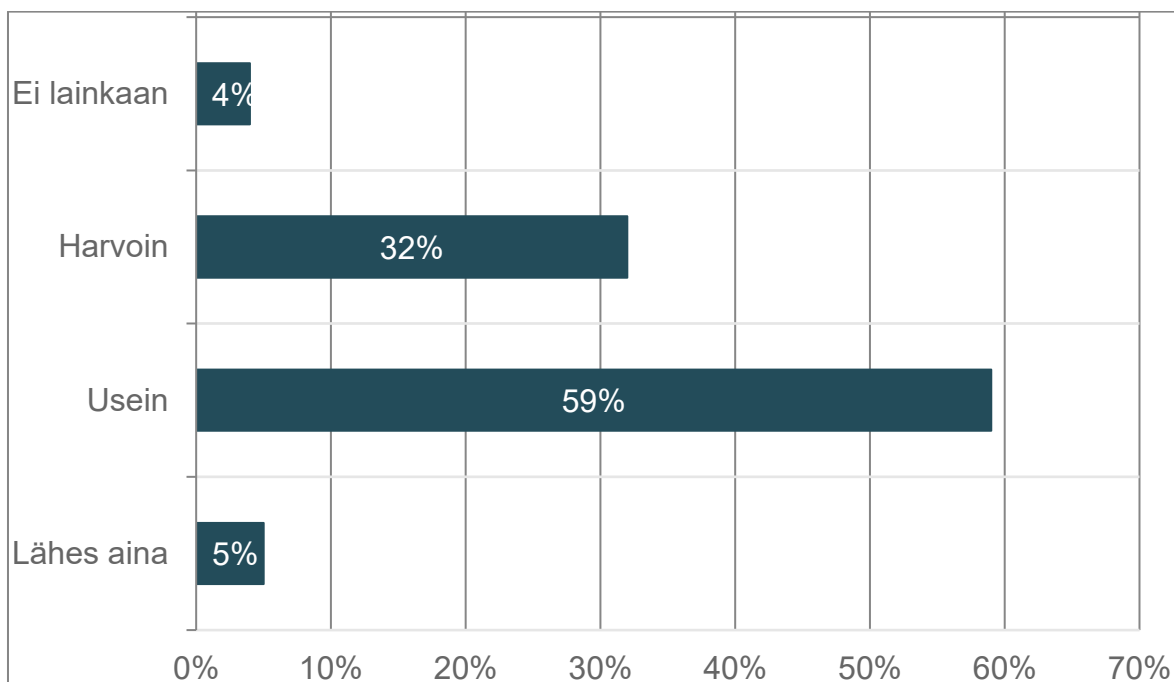

Kaavio 13. Yhteistyön toimivuus pelastusviranomaisen kanssa.

Yhteistyöprosessien yhteensovittaminen

Tukevatko eri yhteistyötahojen prosessit toisiaan asiakkaan kannalta parhaan lopputuloksen saavuttamiseksi?

Kysymyksellä haluttiin saada näkemystä muiden viranomaistoimivaltaa käyttävien tahojen näkemykseen, koetaanko viranomaisyhteistyössä yhteistyötahon prosessin tukevan omaa valvontatoimintaa. Toisena kysymyksen keskeisenä tavoitteena oli saada näkemystä asiakastyössä paloriskiasukkaiden toimivien tahojen kokemuksista, kuinka valvontatoiminnalla on saatu vaikuttavuutta asiakkaan turvallisuustason paranemiseen. Kysymyksen vastaajien painottuessa kotihoitoon saadaan vastauksista kohtalaisen luotettava otanta kotihoitoon asiakassuhteessa olevan hoitajan näkemyksistä. Kyselyn vastauksista ilmenee, että 59 % vastaajista kokee tapahtuman käsittelyssä olevien toimijoiden toiminnan edesauttavan toisiaan usein ja 5 % lähes aina. 32 % vastaajista on vastannut harvoin, ja 4 % kokee, että toiminta ei palvele asiakkaan kannalta suotuisaa lopputulosta lainkaan. Johtopäätöksenä voidaan tuloksista havaita, että suurimmassa osassa tapauksista saavutetaan vaikuttavuutta asiakasta hoitavan toimijan näkökulmasta. Kuitenkin vielä merkittävässä osassa tapauksia koetaan, että yhteistyö ei ole toiminut riittävällä tasolla asiakkaan etuun nähden. Vastauksista ei voida päätellä, kuinka viranomaistoimivaltaa käyttävät tahot kokevat saavansa tukea pelastusviranomaisen prosessista. Vastausjakauma on esitetty kaaviossa 14.

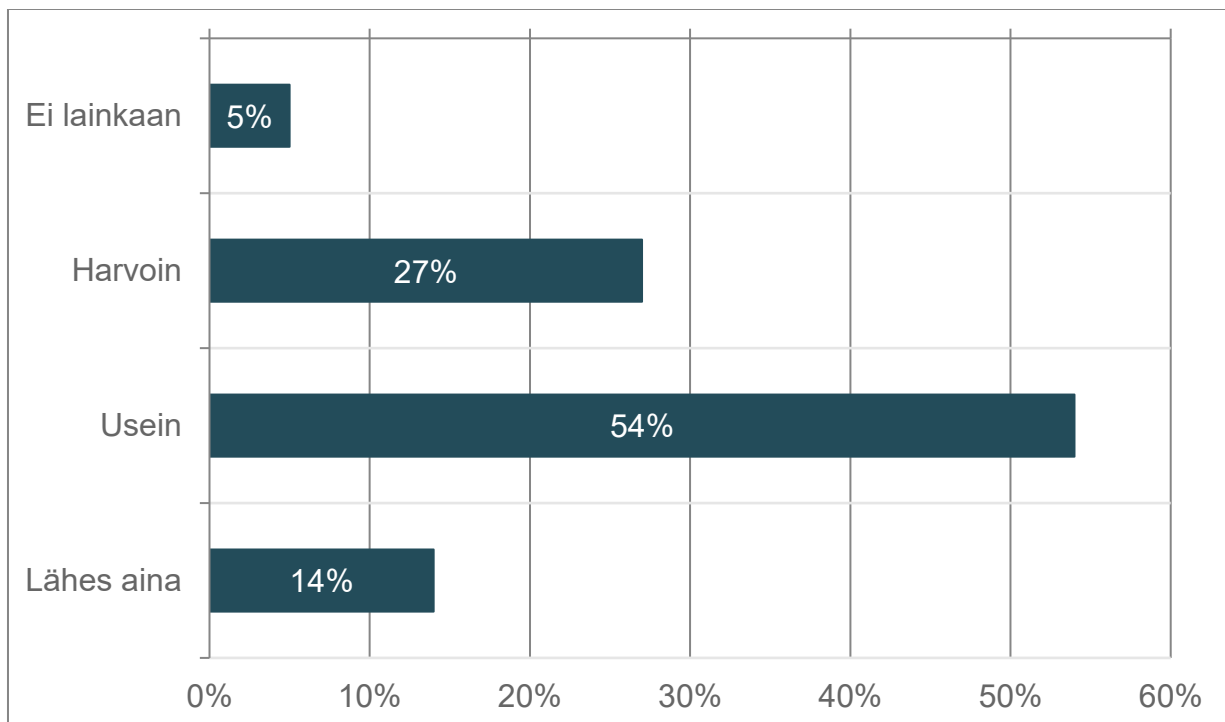
Kaavio 14. Toiminnan yhteensovittaminen.

Turvallinen ja kestävä lopputulos

Viranomaisyhteistyöllä on saavutettu turvallinen ja kestävä lopputulos?

Kysymyksellä pyrittiin saamaan vastaus nykytilanteessa toteutettavien valvontatoimien vaikuttavuuteen. Kysymyksen asettelu muotoiltiin niin, että sillä pystyttäisiin saamaan kootusti eri toimijoiden näkemykset asiakkaan turvallisuustilasta ja sen kestävydestä, kun varsinainen valvontatoiminta on saatu päätökseen. Kyselyn vastauksista lähes kolmasosa, 27 %, on vastannut, että yhteistyötumppaneiden toimet johtavat ainoastaan harvoin asiakkaan kannalta parhaaseen ja kestävään lopputulokseen. 5 % vastaajista kokee, että toimet eivät palvele asiasta lainkaan. Suurin osa vastaajista, jopa 54 %, kuitenkin kokee yhteistoiminnan vaikuttavuuden olevan usein ja 14 % lähes aina asiakkaan edun mukaista.

Valvontatoimintaa on myös paloriskitarkastusten osalta hyvinkin erilaisissa kohteissa. Tarkastuskohteenä voi olla niin omakotitalo, asunto-osake, omistus- tai vuokra-asuminen. Kysymyksen hajonta voi olla myös osittain syytä sille, että koska paloriskitarkastukset ovat pitkälti yksilöllisiä tapauksiaan, osa on lainsäädännön näkökulmasta haastavampia saada avustettua kestävään lopputulokseen. Vastausjakauma on esitetty kaaviossa 15.

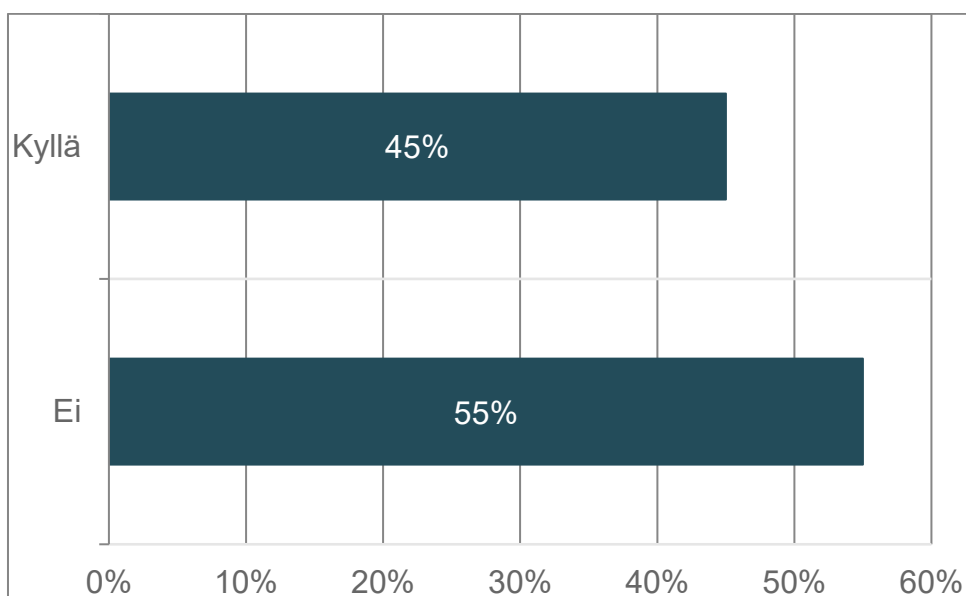
Kaavio 15. Turvallinen ja kestävä lopputulos.

Lainsäädännön tunteminen

Tunnetko mielestäsi riittävästi lainsäädännön rajoitteet/mahdollisuudet ns. paloriskiasunto prosessin käsittelyyn liittyen?

Paloriskiasumisen valvontatoiminnassa joudutaan tekemään erityistä punnitsemista lainsäädännön mahdollisuuksista. Tapahtumaympäristö on usein kotirauhan piirissä olevaa aluetta, ja oikeustoimikelpoisen asiakkaan itsemääräämisoikeus on perustuslakiin perustuva erittäin vahva lainsäädännöllinen oikeus. Kysymyksellä haluttiin selvittää prosessiin osallistuvien eri osapuolien tietämystä lainsäädännön aiheuttamista rajoitteista tai mahdollisuuksista prosessiin liittyen. Vastaukset jakautuvat tasaisesti niin, että 55 % vastaajista kokee lainsäädännöllisen tuntemuksensa olevan riittämätön ja 45 % vastaajista kokee, että heillä on tieto.

Kyseinen valvontaprosessi poikkeaa merkittävästi päivittäistehtävistä ja tarvitsee erilaista pohdintaa lainsäädännöllisestä näkökulmasta ratkaisun saavuttamiseksi. Mikäli tehtävää hoitaa maakunnan alueella useat eri henkilöt muiden tehtäviensä ohella, ei tapauksia vuoden aikaan välttämättä satu kovinkaan useita. Tällöin lainsäädännöllinen tuntemus voi olla vajavaista ja riskit toimivaltuuksien ylittämiseen tai lainsäädännön puutteelliseen huomiointiin kasvavat. Kysymys toimii myös pohjustuksena myöhemmin kyselyssä esitettävään kysymykseen moniammatillisesta tiimistä, joka pystyisi ohjaamaan tapausten käsittelyä yksittäisten työntekijöiden sijaan. Vastausjakauma on esitetty kaaviossa 16.

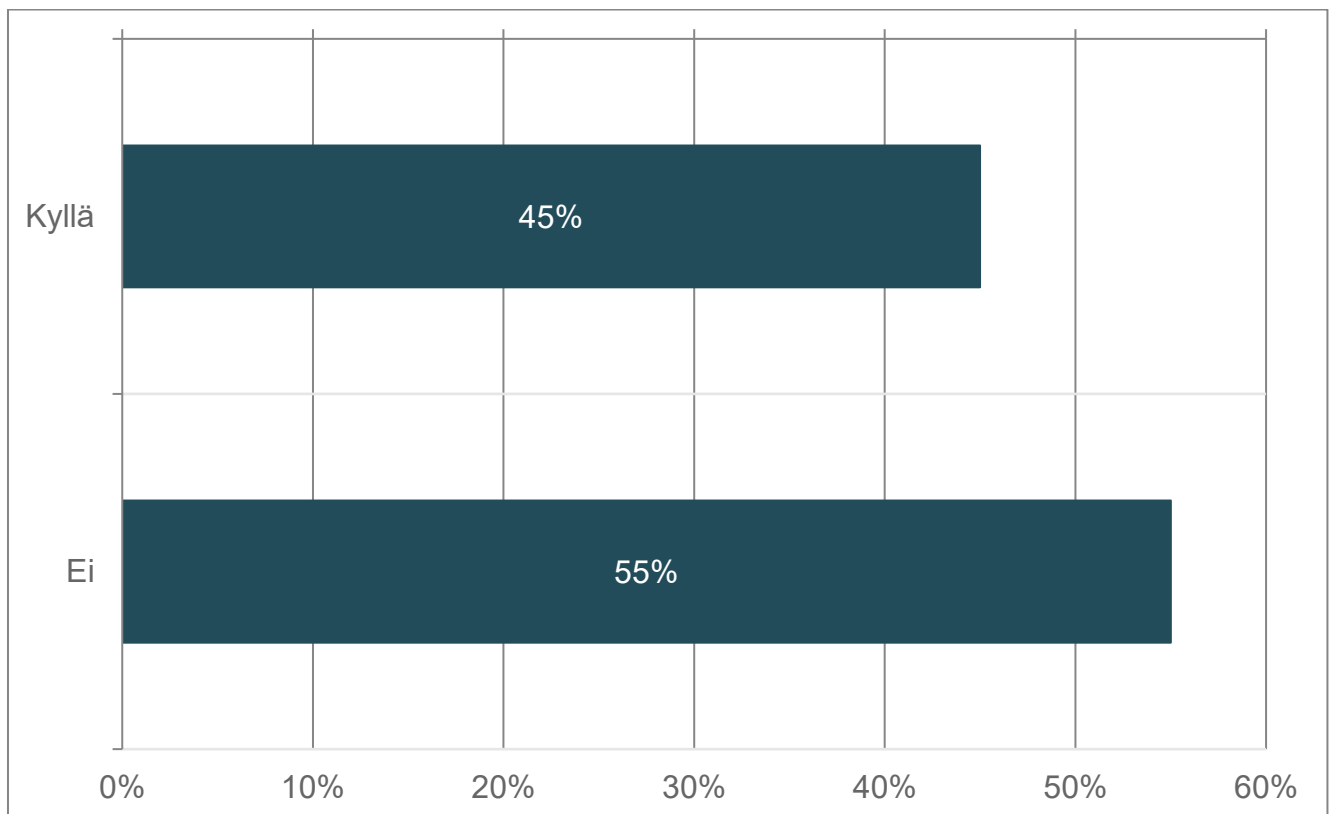

Kaavio 16. Riittävä lainsäädännöllinen tuntemus.

Kuntayhtymän toimintamahdollisuudet

Tunnetko mielestäsi Siun soten organisaation eri toimijoiden mahdollisuudet vaikuttaa asian ratkaisemiseen parhaan lopputuleman saavuttamiseksi erilaisissa tilanteissa?

Kysymyksellä haluttiin selvittää vastaajaryhmien tietämystä organisaatiossa työskentelevien toimialueiden tarjoamista palveluista ja keinoista tukea heikentyneessä toimiympäristössä elävää asiakasta. Organisaatioon voi kuulua hyvinkin paljon toiminnallisuuksia, joita tapausten parissa työskentelevät henkilöt eivät välttämättä tiedosta, mutta niillä saatettaisiin saada lopputulosta ja jatkossa tapahtuvaa palveluntarvetta merkittävästi parantava hyöty. 45 % vastaajista kokee, että heillä on tietoisuus Siun Sote organisaation vaikutusmahdollisuuksiin, 55 % vastaavasti epäilee tietoisuuttaan. Omakohtaisena näkemyksenäni joudun myös toteamaan, että pelastusviranomaisena toimiessani olen joutanut riittämättömän vähän paneutumaan organisaatiomme tarjoamiin palveluihin. Vastausjakauma on esitetty kaaviossa 17.

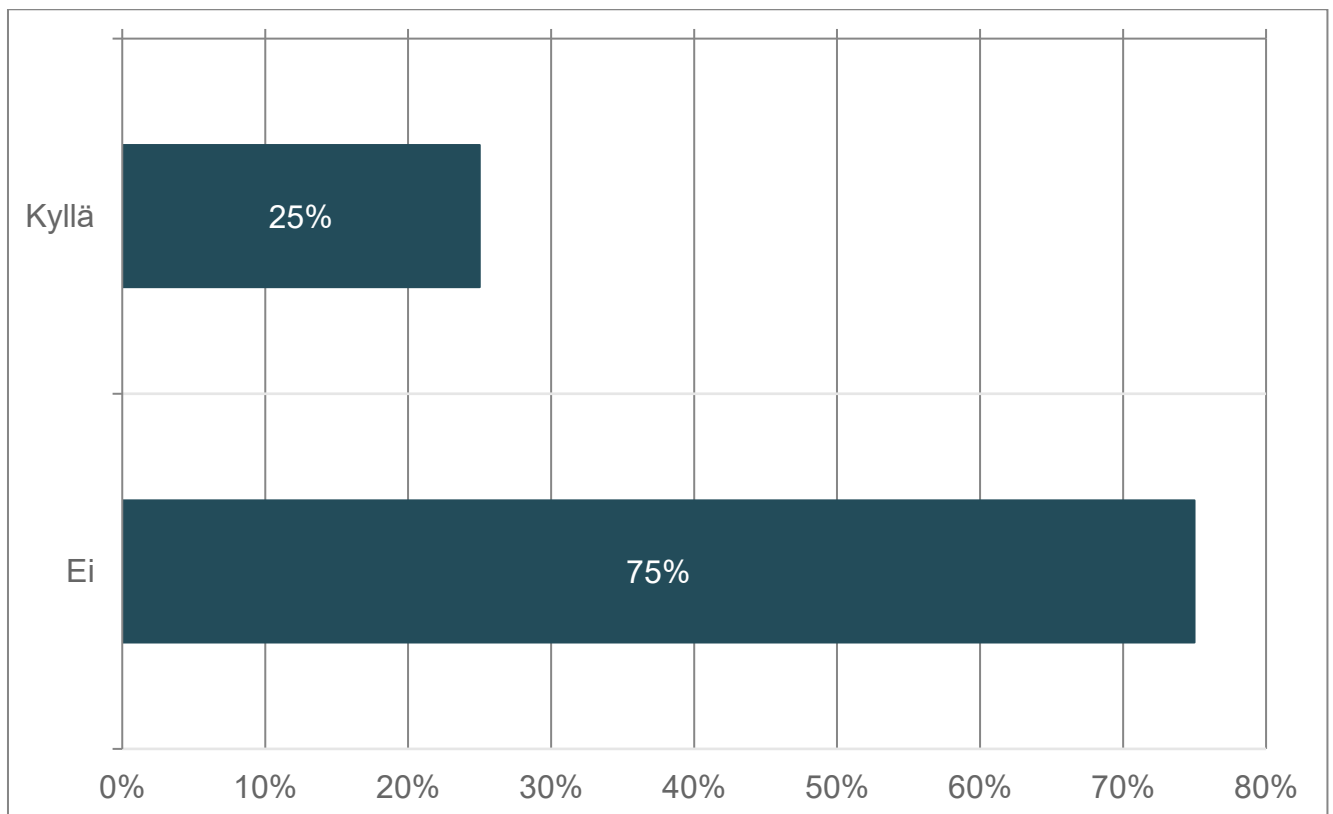

Kaavio 17. Organisaation vaikutusmahdollisuudet

Perehdytys

Onko kyselyn keskiössä olevaa aihetta käsitelty töihin perehdytyksessä?

Kysymyksellä perehdytyksestä saatiin vastaukset jakautumaan niin, että 75 % vastaajista vastasi asian olevan perehdytykseen kuulumaton ja 25 % koki asian käsitellyn töihin perehdytyksessä. Kolme neljäsosaa vastaajista ei ollut saanut perehdytystä aiheeseen töihin perehdytettäessä. Tämä voi johtua alueellisista eroista jo ennen Siun Sote organisaation perustamista tai sitten perehdytystä suorittaneista henkilöistä. Vastaajat ovat voineet olla myös töissä jo useita vuosia, jolloin aihe ei ole ollut niin vahvasti esillä eikä siitä ole järjestetty koulutusta. Vastauksista voidaan kuitenkin tehdä huomio, että tietoisuutta olisi tarpeen lisätä jo perehdytysvaiheessa. Vastausjakauma on esitetty kaaviossa 18.

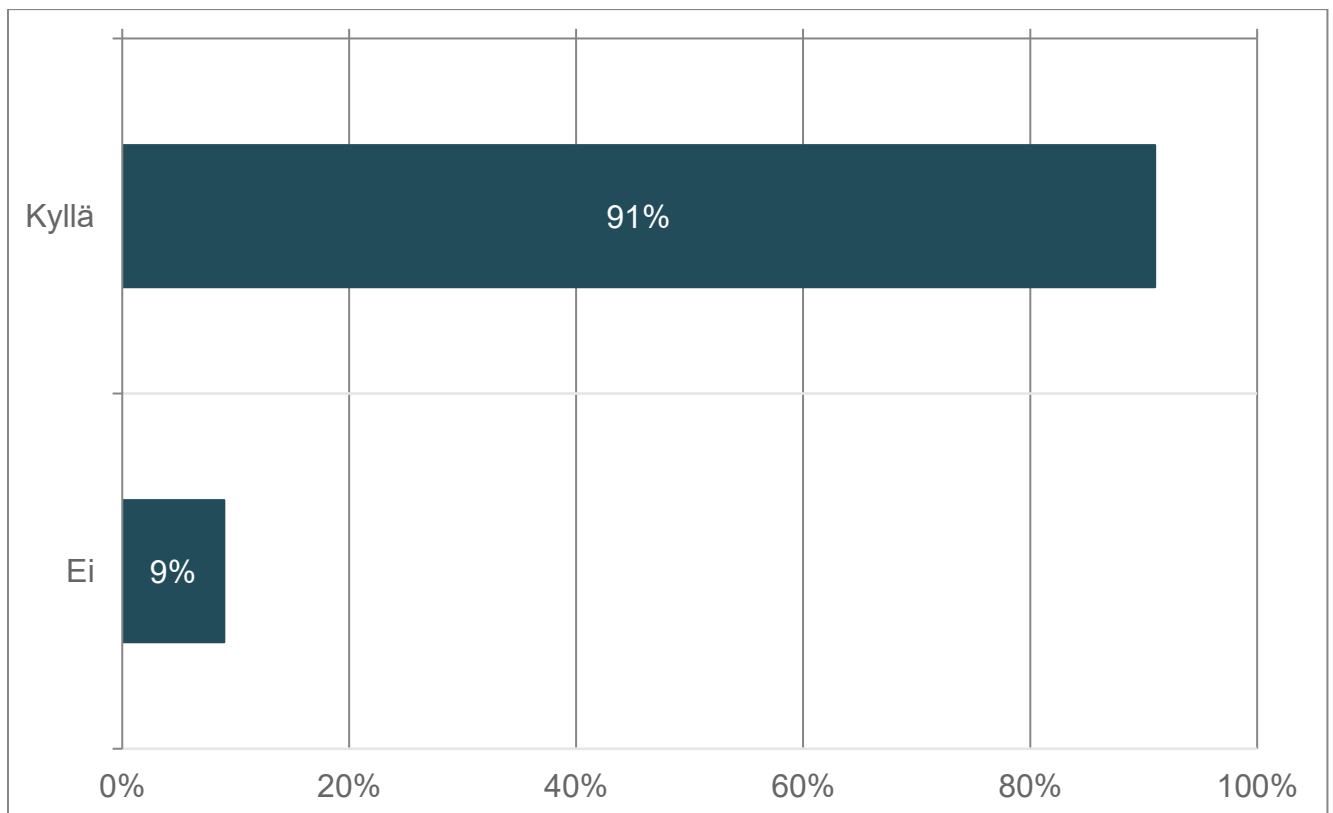

Kaavio 18. Asian käsittely perehdytyksessä.

Tiedon jakaminen

Tulisiko tapahtuman käsittelyyn liittyvien viranomaisten ja hoitosuhteessa olevien toimijoiden saada ajantasainen tieto yhteistyötahojen suorittamista toimenpiteistä asiankäsittelyssä?

Tietosuoja lainsäädäntö asettaa rajoituksia ja tulkinnan tarvetta tapausten käsittelyyn liittyen. Kysymyksellä haluttiin selvittää, kuinka eri tahojen tilannetietoisuuden lisääminen koetaan vastaajien tasolla. Toimijoiden tekemien toimenpiteiden tai huomioiden seurauksena toisen tahon toimivaltuudet tai toimenpiteiden painoarvo voi lisääntyä merkittävästi. Mikäli yhteistä tilannetietoisuutta ei ole, on päätökset teko ja tapauksen käsittelyn suunnittelu erittäin haastavaa. Prosesseja ei saada yhte-näiseksi ja toisiaan tukeviksi, mikäli ajantasaisesta tietoa ei ole käytettävissä. 91 % vastaajista piti keskeisenä, että prosessiin liittyvät tahot ovat tilannetietoisia tapauksen käsittelyn kulusta ja ainoas-taan 9 % vastaajista oli sitä mieltä, että asiankäsittelyssä ei tarvita ajantasaista tilannekuvaa muiden toimintaan liittyvien tahojen osalta. Vastauksista voidaan päätellä, että tiedonkulku on keskeiseksi ko-ettu asia tapausten käsittelyyn liittyen. Vastausjakauma on esitetty kaaviossa 19.

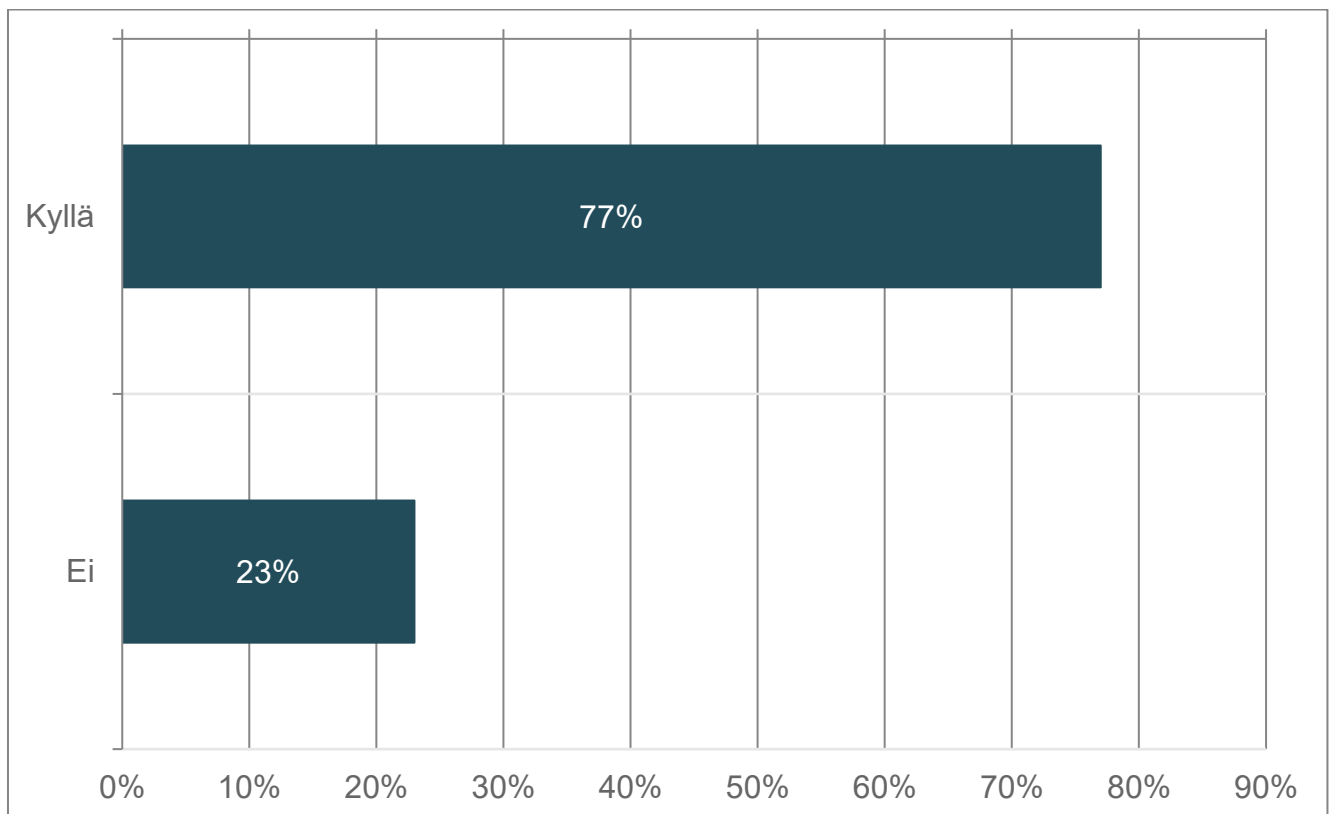

Kaavio 19. Tiedon ajantasainen jakaminen yhteistahojen välillä.

Moniammatillinen tiimi

Koetko tarpeelliseksi, että Siun sotessa olisi asiaan perehtynyt moniammatillinen tiimi, joka kokoontuisi säännöllisesti käsittelemään meneillään olevia tapauksia?

Kysymyksellä pyrittiin saamaan selvyys siihen, koetaanko tarpeelliseksi, että Siun Soten kokoisessa organisaatiossa olisi asiaan perehtynyt moniammatillinen tiimi, joka kokoontuisi säännöllisesti tukemaan asioiden käsittelyä. Tällöin lainsäädännön tulkinta ei jäisi yksittäisen työntekijän harteille yksittäistapauksien osalta vaan tulkinnassa saataisiin yhtenäisyyttä ja potentiaalia osattaisiin hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla. 77 % vastaajista piti moniammatillista tiimiä tarpeellisena ajatuksena, ja 23 % oli vastannut negatiivisesti moniammatillisen tiimin tarpeeseen. Johtopäätöksenä voidaan pitää, että moniammatillisen tiimin toteutusmahdollisuuksia kannattaa lähteä selvittämään ja sen toiminnan muotoa ja laajuutta olisi suositeltavaa lähteä kokeilemaan esimerkiksi alueellisen pilotoinnin muodossa. Vastausjakauma on esitetty kaaviossa 20.

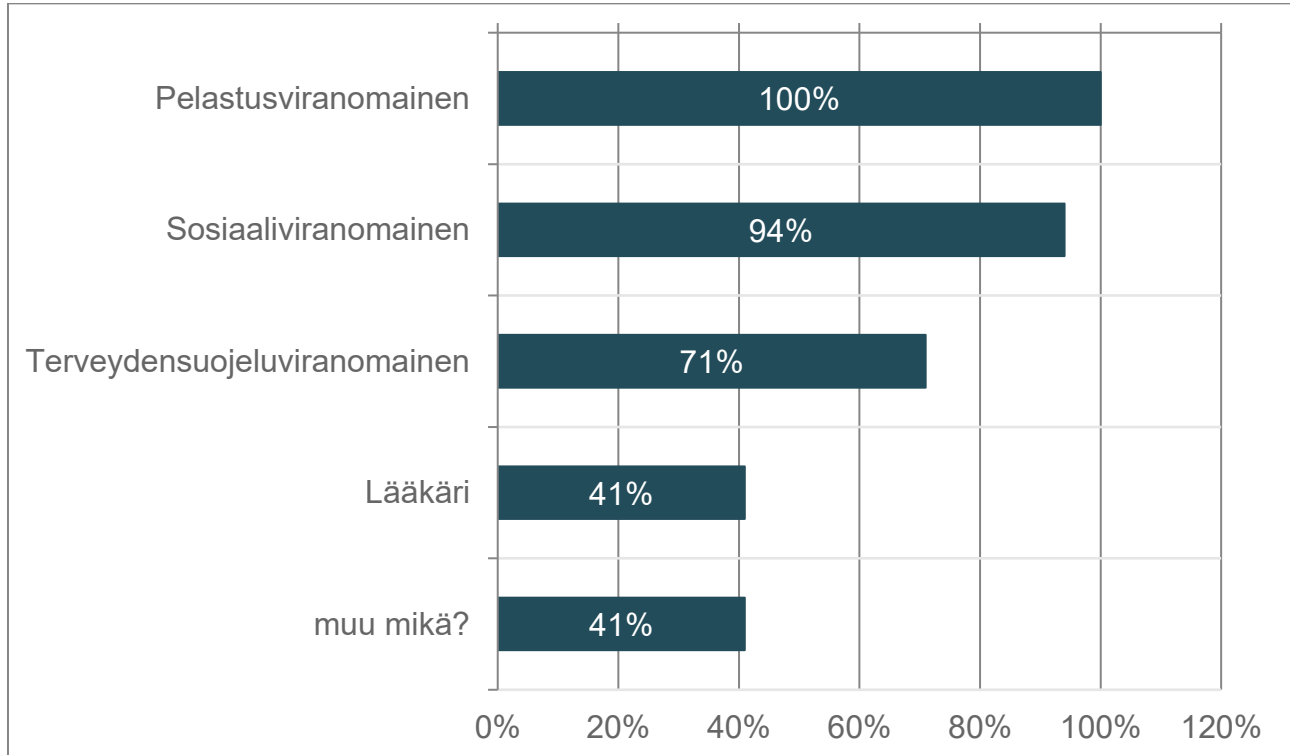

Kaavio 20. Moniammatillisen työryhmän tarve.

Moniammatillisen tiimin jäsenistö

Mitä tahoja moniammatillisen tiimin tulisi sisältää?

Jatkokysymyksellä moniammatillisen tiimin tarpeeseen selvitettiin, mitä tahoja moniammatillisen tiimin tulisi sisältää, jotta se pystyisi suoriutumaan tehtävästä tehokkaasti. Kaikki vastaajista olivat todenneet pelastusviranomaisen tarpeelliseksi tiimin jäseneksi. Sosiaaliviranomainen sai 94 % vastauksista ja terveydensuojeluviranomainen 71 %. Nämä olivat kolme keskeisimmäksi tahoksi tunnistettua toimijaa, kuitenkin 41 % vastaajista oli myös sitä mieltä, että lääkäri olisi myös tarpeellinen tiimin jäsen. Kysymyksessä vastausvaihtoehtoina koettiin perusolettamukseltaan keskeiseksi nähdyt kumppanit, joilla nähtiin olevan annettavaa tiimin toimintaan pelastusviranomaisen näkökulmasta. Jotta kysymyksestä ei muodostuisi liian ohjaava, avoimeen kenttään jätettiin mahdollisuus nostaa esille tarpeelliseksi katsottuja kumppaneita. Avoimeen kenttään tiimin jäsenestä tuli vastauksia 41 % vastaajista, vastauksista nousee keskeisesti ilmi hoitohenkilöstö, joka tuntee potilaan ja tällä viitataan pääosin kotihoitoon. Lisäksi avoimista kentistä kävi ilmi mielenterveystyöntekijä sekä fysioterapeutti. Kysymyksen vastausjakama tukee kysymyksen asettelun tavoitetta. Vastausjakauma on esitetty kaaviossa 21 ja avoimen kentän vastaukset taulukossa 1.

Kaavio 21. Moniammatillisen tiimin jäsenistö.

Taulukko 1. Avoimen kentän vastaukset moniammatillisen tiimin jäsenistöön.

Avoimen kentän vastaukset
Hoitava taho
Kotihoidon esimies
Mielenterveysviranomainen
Hoitaja/hoitajat
Fysioterapeutti
esim. Kotihoidosta työntekijä joka tietää asiakkaan
Esim kotihoidon työntekijä.

Haasteet yhteistarkastuksilla

Mitkä on mielestäsi suurimmat haasteet yhteistarkastuksiin liittyen

Avoimella kysymyksellä yhteistoiminnan haasteista saatiin 12 vastausta. Useassa vastauksessa mainitaan yhteisen ajan sopiminen, tiedonkulun puutteet sekä resurssit. Myös asiakkaan yhteistyökyky tai toimintakyky suoriutua korjausta vaativien puutteiden kuntoon saattamisesta nousi esille kolmessa vastauksessa. Yhdessä vastauksessa yksilöitiin haasteeksi asiakkaan muistisairaus, joka on erinomainen esimerkki, sillä muistisairaus voi olla keskeinen tekijä asukkaan toimintaympäristön heikkenemisessä. Muistisairautta tai sen vaikuttavuutta asiakkaan toimintakykyyn voi olla erittäin haasteellista havaita yksittäisellä valvontakäynnillä, mutta hoitosuhteessa oleva henkilö tiedostaa asiakkaan ominaisuudet ja tämä on keskeinen asia yhteistoiminnan näkökulmasta. Vastaajien esittämät avoimen kentän vastaukset on esitetty taulukossa 2.

Taulukko 2. Avoimen kentän vastaukset haasteista yhteistarkastuksilla.

Avoimen kentän vastaukset
Yhteisen ajan sopiminen, ajoittain myös tiedonkulku puutteellista.
Resurssit
Tiedonkulku
Yhteyden saaminen ja yhteisen ajankohdan sopiminen
Asukkaat eivät pysty/halua noudattaa annettuja ohjeita
Yhteisen ajan järjestyminen, asunnon omistajan halukkuus yhteistyöhön
Ajankäyttö ja eri toimijoiden aikataulujen yhteensopivuus
Kaikille tahoille sopivan yhteisen ajan löytäminen
Työvoimaresurssit
Sopiva aika
Lähinnä minulle jää epäselväksi mitä tapahtuu ilmoituksen tehtyäni. Ei se minua jää vaivaamaan, koska luotan, että viranomaisilmoitukset käsitellään asianmukaisesti.
Ajankohdat, asiakkaan muistisairaus

Yhteistoiminnan kehittäminen

Kuinka mielestäsi yhteistoimintaa voitaisiin parantaa nykyisestä parhaan lopputuleman saavuttamiseksi?

Avoim vastauskenttä kysymykseen, jossa tiedusteltiin nykyisen toiminnan parantamiseen liittyviä keinoja, antoi kaikkiaan 19 vastausta. Vastauksia katsottaessa useasta vastauksesta käy ilmi koulutuksen ja informaation lisäämisen tarve, jotta tapauksia osattaisiin tunnistaa ja käsitellä paremmin. Lisäksi yksinkertainen toimintaohje on koettu tarpeelliseksi muistin tueksi. Useassa vastauksessa nousi myös esille informaation lisäämisen tarve osapuolten välillä ja viestintäkeinojen ja tiedonjakamisvälineiden parantamisen tarve. Yhdessä vastauksessa on nostettu esille myös kyselyssä tiedusteltu moniammatillinen tiimi. Vastauskentässä on myös tuotu esille, että kotirauhan piiri on haastava ympäristö ja välttämättä asiakas ei ole halukas tai kykenevä korjaamaan puutteita. Voisiko organisaation jonkun osa-alueen alle perustaa esimerkiksi paloriskiasumiseen liittyvien tai palo- ja henkilöturvallisuudeltaan heikkenevien asuntojen turvallisuutta parantavan tehtäväalueen. Sen tehtäväkenttä olisi avustaa pienten puutteiden korjauksessa asiakkaita, jotka eivät siihen itse ole kykeneviä. Vastaajien esittämät avoimen kentän vastaukset on esitetty taulukossa 3.

Taulukko 3. Avoimen kentän vastaukset valvontaprosessin kehittämisajatuksiksi.

Avoimen kentän vastaukset
<p>Kaikilla tiedossa selkeä toimintamalli sekä oman toimintansa/työnsä osalta tiedossa mm. ilmoitusvelvollisuus sekä ohjeet kuinka toimia.</p> <p>Kotihoidon osalta suppea koulutus paloriskeistä koko kotihoidon henkilöstölle. Uusien asiakkaiden kohdalle selkeä "kaava" Miten toimitaan, jos riskejä huomataan. Osan voi omaiset korjata, mutta kuka ne korjaa ellei ihmisellä ole ketään omia jne.</p> <p>Riskejä kartoitetaan kyllä, mutta esim. Arviointijakson riskilappu jää usein ilmaan roikkumaan. Liekö syynä ajanpuute, tiedonpuute tms. Selkeät ohjeet siitä missä kaikissa tilanteissa TÄYTYY ilmoitus Pelalle tehdä. Kaikkeen ei pysty vaikuttamaan yrityksistä huolimatta.</p> <p>Tiedottaminen viranomaisille, yhteistyö eri tahojen kesken</p> <p>Mahdollisuus puuttua paloturvallisuusriskeihin paremmin. Asiakkaallamme on kotirauhan piiriin kuuluva oikeus oman kodin hoitoon ja ylläpitoon, joka on aika "laaja". Vain vaikeimmat tapaukset saadaan yhteistyöllä hoidettua. Näistä on paljonkin kokemusta. Meillä on asiakkaita, joilla on kova keräily vimma joskus jopa pieneen asuntoon keräytyy paljon tavaraa.</p> <p>Tuon moniammatillinen yhteistyön kautta.</p> <p>Aihe olisi hyvä lisätä perehdytykseen ja käydä ajoittain läpi muistutuksena/kertauksena.</p> <p>Selkeämmät ohjeistukset helposti saataville. Tieto minne ilmoitus täytyy tehdä, valmis linkki saataville. Mikäli ilmoituksen tekee suhautumisen ei pitäisi olla vähättelevä.</p> <p>Mediatriin työviesti toiminto hyvä, pitäisi pelan päähänkin tämä saada. Lisäksi ensihoidon käynnit ja kontaktit pitäisi ehdottomasti tallentaa potilastietoihin!!!!</p> <p>Jokainen velvoittaa ilmoittamaan mm. kotihoidon asiakkailla eteen tulevista paloturvallisuusriskeistä.</p> <p>uuden asiakkaan tullessa asiakkaaksi kotihoitoon jo siinä vaiheessa kodissa huomioitava paloturvallisuusriskit, jonkin näköinen chek-lista mitä tulisi huomioida.</p> <p>Puhumalla suoraan ja rehellisesti hyvistä ja huonoista asioista. Ei lakaistaisi maton alle.</p> <p>Yhteisiä tapaamisia pelastuslaitoksen kanssa. Koulutuksia.</p> <p>Selkeä ohjeistus.</p> <p>-</p> <p>Tiedon jakamisen lisäämisellä eri yhteistyötahojen välillä.</p> <p>Jonkinlainen kuittaus ilmoituksen vastaanottamisesta olisi informatiivinen.</p> <p>Joku koulutus asiasta olisi hyväksi, vaikka vuosittain lyhyt tietoisuus, jossa muistuisi nämäkin asiat taas mieleen :)</p> <p>Palokunnalta voitaisiin tehdä käynti kotihoitoon kertomaan ja esittelemään paloturvallisuusriskejä ja milloin paloturvallisuudesta pitäisi olla huolissaan ja ylipäättään kertomaan kyseisestä asiasta.</p> <p>Nykyisin resurssien puitteissa olisi hyvä olla suora puhelinnumero, johon ottaa yhteyttä soittamalla esim. suoraan asiakaskäynnillä.</p> <p>Lomakkeiden täyttäminen usein unohtuu, kun viimein pääset toimistolle ja yrität selviytyä kaikista kirjallisista lopputöistä.</p> <p>Asioista informoitaisiin entistä paremmin kaikkia osapuolia.</p>

5 KEHITYSEHDOTUKSET KUNTAYHTYMÄÄN

Tässä opinnäytetyön osiossa esitetään opinnäytetyössä tarkasteltuun paloriskiasumisen valvontatoimintaan sekä tapausten ennaltaehkäisyyn liittyviä kehitysehdotuksia kuntayhtymän käyttöön. Kehitysehdotukset on johdettu opinnäytetyön edetessä ja haastattelujen tuloksissa esille nousseiden kehittämistarpeiden seurauksena.

5.1 Moniammatillinen työryhmä

Opinnäytetyön aihealuetta käsiteltäessä tunnistettiin asian ratkaisemisen kannalta keskeiseksi moniammatillinen yhteistyö, sillä lähes poikkeuksetta yksistään pelastusviranomaisen käyttämä toimivalta ei ole omiaan ratkaisemaan paloriskiasumiseen liittyviä tapauksia. Opinnäytetyön kyselyssä tiedusteltiin vastaajien näkemystä moniammatillisen ryhmän tarpeellisuuteen, ja yli kolme neljäsosaa piti ryhmää tarpeellisena tai ainakin jokseenkin kannatettavana ajatuksena. Jatkokysymyksellä kyselyssä pyrittiin selvittämään, mitä toimijoita moniammatillisen ryhmän pitäisi sisältää ollakseen tarkoituksenmukainen käsittelemään alueen haasteellisia tapauksia. Opinnäytetyötuloksien pohjalta esitetään kehittämisehdotuksena perustettavan säännöllisesti kokoontuva moniammatillinen työryhmä, jossa perusjäsenistöön kuuluisi pelastusviranomainen, sosiaaliviranomainen, terveydensuojeluviranomainen sekä aihealuetta tunteva lääkäri. Lisäksi tarpeen mukaan asianratkaisemiseksi näkemystä antamaan olisi tarkoituksenmukaista pyytää tapauskohtaisesti asiakasta hoitava työntekijä kuten kotihoidon henkilöstöä tai tietyn osaamisalueen erikoisosaamista. Paloriskitapaukset ovat usein haasteellisia saada ratkaistua niin, että tilanteesta muodostuisi kestävä. Moniammatillisen työryhmän hyödyt olisivat, että siinä työskentelevillä henkilöillä olisi selkeä käsitys paloriskiasumisen ominaispiirteistä ja riittävä tietämys niiden käsittelyyn liittyvästä lainsäädännöstä ja sen mahdollistamista menettelytavoista.

Moniammatillisella työryhmällä voitaisiin yhdenmukaistaa asiankäsittelyä eri tapausten osalta ja vapauttaa aikaa kenttätyötä tekeville henkilöille. Tehtäviä hoidetaan usein muiden tehtävien ohella yksittäisiä tapauksia vuosittain, ja näin ollen asian ratkaisukeinojen potentiaalinen hyödyntäminen ei välttämättä ole optimaalista. Tällöin tapauksen käsittely sitoo myös merkittävästi aikaa ja on tuloksetonta. Moniammatillista työryhmää voitaisiin kokeilla alkuun pilottiluonteisesti Joensuun alueella tapahtuvien tapausten käsittelyssä ja kokemusten perusteella laajentaa kattamaan kuntayhtymän toiminta-alueella tapahtuvan toiminnan.

5.2 Tiedon jakamisen parantaminen

Tunnistettuna ongelmana pelastusviranomaisen näkökulmasta oli ennen kyselyn laatimista tiedon jakamisen puutteet, sillä pelastusviranomaisen tiedonvaihto tapahtumien kulun osalta eri toimijoiden suhteen tapahtuu käytännössä pääosin valvontakäyntien yhteydessä. Tällöin tapahtumien kulun seuranta ja eri toimenpiteiden yhteensovittaminen on erittäin haasteellista. Opinnäytetyön kyselyssä selvitettiin muiden toimijoiden näkemystä tiedonkulkuun liittyen ja koettua tarvetta saada ajantasainen tieto asianratkaisemiseen liittyvistä toimenpiteistä. Kyselyn vastauksista ilmenee, että ajantasainen

tilannetietoisuus on keskeinen asia. Avoimista vastauksista voidaan myös päätellä, että tiedonkullussa koetaan haasteita ja kehittämistarpeita myös muiden toimijoiden kuin pelastusviranomaisen osalta.

Opinnäytetyön kehittämis ehdotuksena tuodaan esille tarve parantaa valvontaprosessin käsittelyyn liittyvien toimijoiden osalta valvontaan liittyvän ajantasaisen tiedon jakamista yhteistyötahojen kesken. Tiedon jakaminen voisi olla mahdollinen yhteiskäyttöisen ohjelmiston kautta, jossa tehdyt toimenpiteet tai asiankäsittelyyn vaikuttavat tiedot olisivat tietoturvallisesti käsiteltävissä. Tämä voi olla haasteellista tietosuojalainsäädännön näkökulmasta. Asian ratkaisemiseksi tarvittaisiin lainsäädännön tulkintaan perehtynyttä näkökulmaa pelastusviranomaisen pelastuslain 379/2011 42 § perusteella tarpeelliseksi katsottavien tietojen määrittämisessä. Toisaalta pelastuslakia 379/2011 laadittaessa on hallituksen esitykseen HE 257/2010 kirjattu tarkoituksena parantaa pelastusviranomaisen tiedoksisaantioikeuksien parantamiseksi salassapitosäännösten estämättä valvontatoiminnan edellyttämälle tasolle. Toisena vaihtoehtona tiedonkulkua olisi mahdollista parantaa esimerkiksi moniammatillisen työryhmän sisällä, mikäli ryhmä kokoontuisi käsittelemään avonaiset tehtävät kuukausittain tai tarkoituksenmukaisin välein. Tällöin osapuolilla kestäisi ajantasainen tieto ja tapauksen käsittelyyn voitaisiin koordinoitusti tehdä hallittu toimintasuunnitelma.

Yksi ilmoitusten tekemistä helpottava ja valvontatoiminnan käynnistämistä nopeuttava kehittämissuunnitelma olisi, että luotaisiin toimintamalli, jossa toimialueella jo entuudestaan toimivat 24 h viranomaispäivystäjät kuten pelastusviranomainen, ensihoito, sosiaalipäivystys ja mahdolliset muut toimijat toimisivat yksiselitteisenä ilmoituskanavana ja tekeville paloriski-ilmoitukseen liittyvät alkutoimet. Alkutoimiin sisältyisi ilmoituksen vastaanottaminen, tiedon kerääminen ilmoittajalta, asian kiireellisyysarvio ja tehtävän välittäminen alueen tarkastuksia suorittaville viranomaisille. Tarvittaessa asiaan voitaisiin reagoida välittömästi käymällä paikan päällä tilanteissa, joissa havaittu vaara aiheuttaa välitöntä uhkaa henkilö- tai paloturvallisuudelle. Toiminta edellyttäisi moniviranomaisyhteistyön tiivistämistä ja sitä voitaisiin tehostaa esimerkiksi yhteisellä Sote alueen tilannekeskuksella.

5.3 Onnettomuuksien ennaltaehkäiseminen Siun Sotessa

Tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ennalta ehkäisyn kannalta keskeistä henkilöstöä ovat ne, jotka tapaavat asiakkaat näiden omassa toimintaympäristössään. Asuinympäristössä riski on konkreettisesti havaittavissa ja siihen on mahdollista puuttua ennaltaehkäisevässä muodossa. Puuttumisen kynnystä tulisi madaltaa järjestämällä aiheesta koulutusta ja luomalla selkeä pienen kynnyksen

yhteys pelastuslaitoksen asiantuntijoihin asian konsultointia varten. Koulutusta tulisi järjestää muun muassa palo- ja henkilöturvallisuusriskien ennaltaehkäisystä sekä paloriski-ilmoituksen ilmoitusperusteista, tarpeesta sekä toteutuksesta. Nämä tarpeet ilmenevät selkeästi kyselyn tuloksista, tämän voidaan arvioida johtuvan vastaajajoukon painottumisesta kotihoitohenkilöstöön.

Haasteen ennaltaehkäisevässä työssä aiheuttaa myös esimerkiksi kotihoidon resurssien työllisyysaste, joka ei välttämättä anna mahdollisuutta toteuttaa perustehtävän lisäksi tehtäviä turvallisuutta parantavia toimia. Tähän eräänlaisena ratkaisuna voisi olla myös eräänlainen korjaus/avustuspalvelun lisääminen Siun Soten alueella. Siun Soten ikäihmisten palvelun osa-alueella tarjotaan asuntojen muutostyötä sekä turvapalveluita ikääntyvälle väestölle kotona-asumisen turvallisuuden ylläpitämiseksi. Tämän osalta olisi suositeltavaa pohtia toiminnan laajentamista havaittujen turvallisuuspuutteiden korjaamiseen liittyväksi palveluksi niille henkilöille, jotka eivät havaittuja turvallisuuspuutteita pysty korjaamaan omatoimisesti eikä muuta avustavaa henkilöä ole saatavilla. Tämä voisi olla myös mahdollisuus lisätä vaikkapa toimintakyvyltään perustyöhönsä kykenemättömien henkilöiden urapolkusuunnittelun mahdollisuudeksi vaikkapa pelastuslaitoksella. Työpyynnön saadessaan työntekijällä olisi valmius lähteä parantamaan heikentyneissä kotioloissa olevan asukkaan turvallisuustilannetta.

6 POHDINTA JA VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI

Tässä opinnäytetyön luvussa käydään läpi opinnäytetyöprosessin kuvaus ja prosessin aikana tapahtunut ammatillinen kasvu. Tämän lisäksi suoritetaan pohdintaa opinnäytetyön tavoitteiden saavuttamista sekä luotettavuutta. Luvussa arvioidaan opinnäytetyön tulosten vaikuttavuutta ja mahdollista jatkokehitystä.

6.1 Opinnäytetyöprosessi ja ammatillinen kasvu

Opinnäytetyön aihe valikoitui keväällä 2021 oman työni kautta toimiessani palotarkastajan virassa Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksella. Opinnäytetyön rajauksesta ja toteutuksen suunnittelusta käytiin sähköpostitse viestinvaihtoa Pelastusopistolta opinnäytetyön ohjaavien opettajien kanssa, minkä jälkeen opinnäytetyön toteutuksen suunnittelu pääsi varsinaisesti käyntiin. Opinnäytetyön aihealueesta

olin saanut jonkin verran pohjatietoa työtehtävieni kautta toimiessani yhtenä pelastuslaitoksen yhdyshenkilönä kumppanuusverkoston kuntaliiton kanssa toteuttamassa paloriskihankkeessa sekä myöhemmin pelastuslaitosten paloriskiasumisen asiantuntijaverkoston jäsenenä. Näiltä osin olin myös tutustunut aihetta käsitteleviin kehittämishankkeisiin ja materiaaleihin, joista aloin kerätä opinnäytetyön tietoperustaa.

Opinnäytetyön toteutus eteni suunnitellusti, mutta opinnäytetyön toteuttamisen aikataulusta jouduin joustamaan merkittävästi työn sekä perhe-elämän tarpeiden seurauksena. Opinnäytetyön alkuperäisen aikataulutuksen mukaan työn olisi tullut olla valmis toukokuussa 2022, mutta kyseiseen ajankohtaan mennessä olin vasta saanut Webropol-kyselyn laadittua ja lähetettyä kohdehenkilöstölle. Tämän seurauksena opinnäytetyön tulosten analysointi ja pohdinta sijoittuivat syksylle 2022. Opinnäytetyön toteuttamiseen aiheutti haasteita henkilöstövaihdokset niin ohjaavien opettajien puolella kuin pelastuslaitoksenkin ohjaavan viranhaltijan osalta ennen opinnäytetyö tavoitteiden toteutumisen kannalta keskeisen kyselyn valmistumista. Haasteita opinnäytetyön toteutuksessa koin myös Siun Sote organisaation eri toimialojen osalta tietoa etsiessäni. Julkisista lähteistä ei ollut saatavilla paljoa tietoa organisaatorakenteen mukaisesti jaoteltujen toimialojen tehtäväkuvauksista.

Opinnäytetyötä tehdessäni koen saaneeni arvokasta tietoa Siun Sotessa työskentelevien henkilöiden tietämyksestä pelastuslakiin 379/2011 42 § liittyvän ilmoitusvelvoitteen ja toiminnan osalta. Kyselyn osalta näkemyksestä valvontaprosessin kulkuun sekä toimivuuteen liittyen saatiin myös, vaikkakin se kohdistui pääosin kotihoitohenkilöstön näkökulmaan. Koen opinnäytetyön tekemisen lisänneen toimintaedellytyksiäni oman virkatehtäväni hoidossa kyseisen tehtäväalueen osalta. Olen luottavainen tulevaisuudessa toteutettavan valvontatoiminnan laadun ja yhdenmukaisuuden paranemisen osalta. Opinnäytetyön tuloksellisuuden parantamiseksi kyselytutkimukselle olisi pitänyt antaa pitempi vastausaika ja kysely olisi tullut ajoittaa selkeästi lomakauden ulkopuolelle. Kyselyn vastausmääriä olisi voinut saada lisättyä myös aktiivisella valvonnalla ja muistutuksilla. Tämän osalta toimin jatkossa toisin vastaavissa projekteissa.

6.2 Opinnäytetyön tavoitteiden toteutuminen

Opinnäytetyötä suunniteltaessa sille asetettiin kolme päätavoitetta, joihin haettiin näkökulmia opinnäytetyössä toteutetun kyselyn avulla. Opinnäytetyön tavoitteet on esitetty seuraavassa listauksessa:

- muodostaa näkemys alueellisen viranomaisyhteistyön nykytilasta sekä luoda kehitystoimista esitelmä
- tuoda ilmi tapausten käsittelyyn liittyviä hyötyjä hyvinvointialuemallissa
- kehittää ennaltaehkäisevää toimintaa, jolla varsinaisen ongelmatapauksen muodostumiseen päästäisiin kiinni ennen ongelman konkretisoitumista vaaraa aiheuttavaksi.

Opinnäytetyön tavoitteiden saavuttamisessa onnistuin mielestäni pääosin hyvin, vaikka tutkimuksessa toteutetun kyselyn vastaajat kategorisoituivatkin hyvin yksipuolisesti yhteen neljästä vastaajaryhmästä. Runsaan vastaajamäärän seurauksena kyselyn tuloksista saatiin kuitenkin arvokasta tietoa pelastuslain 379/2011 42 § mukaisten tapausten havainnoinnin ja käsittelyn nykytilanteesta kotihoitohenkilöstön näkökulmasta. Kotihoitohenkilöstön suuri vastausprosentti yllätti odotukset ja osoitti, että asia koetaan tärkeäksi ja siihen haluttaisiin panostaa nykyistä enemmän. Alueellisen viranomaisyhteistyön nykytilanteen osalta sekä opinnäytetyön tavoitteesta jäätiin, sillä toiminnan keskiössä olevat viranomaistoimivaltaa käyttävät vastaajaryhmät jäivät niukasti edustetuiksi. Tämän seurauksena valvontaprosessien yhteensovittamisesta ja vaikuttavuudesta saatiin yksipuolinen kuva, jota ei voida pitää täysin luotettavana vaan suuntaa antavana.

6.3 Jatkokehitys

Jatkokehityksenä alueellisesti opinnäytetyössä esille tuotuja kehittämistarpeita ja ehdotuksia voitaisiin lähteä jatkotyöstämään viranomaisyhteistyön kautta toimintamalliksi Siun Soten alueella. Tällä voitaisiin parantaa yhteistyötä sekä saada käytännön kokemuksia opinnäytteessä esitettyihin asioihin. Tavoitteellisesti pitkällä aikavälillä onnettomuuksien ehkäisyn toimia voitaisiin laajentaa kuntayhtymän alueella eri henkilöstöryhmiin niin, että apua voitaisiin tarjota ennen varsinaisen ongelman muodostumista. Lisäksi paloriskitapausten käsittelyssä voitaisiin muodostaa parempi yhteiskuva toiminnasta ja tehdä organisoitua suunnittelua toimenpiteiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Tällöin asianosaisten etua voitaisiin huomioida entistä tehokkaammin valvontatoiminnassa turvallisuuden ja asuinolojen parantamiseksi.

Tulevaisuudessa työtehtävien niukka resurssointi aiheuttaa nykyistäkin enemmän paineita suoriutua työtehtävistä. Jatkokehittämisenä mielestäni pitäisi tutkia mahdollisuutta toimia entistä paremmin onnettomuuksien ennaltaehkäisevässä toiminnassa yli toimialuerajojen. Ne toimijat, jotka kohtaavat toimintakyvyltään alentuneita henkilöitä heidän omassa turvallisuusympäristössään, ovat avainasemassa turvallisuuden parantamisen ja ylläpitämisen näkökulmasta. Tämän osalta tulisi havaittujen puutteiden ilmoituskynnystä laskea ja turvallisuuspuutteiden korjaamiseen luoda toimintaedellytykset organisaation puolesta, mikäli henkilö ei ole itse kykenevä korjaamaan puutteita tai niitä ei voida korjata havaitsijan toimesta.

LÄHTEET

Hallituksen esitys Eduskunnalle pelastuslaiksi ja laiksi meripelastuslain 23§:n muuttamisesta. HE 257/2010.

Kuntaliitto 2019. Opas paloriskikohteiden ilmoittamiseen, valvontaan ja viranomaisyhteistyöhön.

Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto 2020a. Paloturvallisuuden itsearviointi loppuraportti. WWW-dokumentti.

https://www.palosuojelurahasto.fi/loppuraportit2020/2020_16_SMDno-2019-2396.pdf

Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto 2020b. Ikäihmisten kotonasumisen turvallisuus (IKAT) Loppuraportti. WWW-dokumentti.

https://pelastuslaitokset.fi/sites/default/files/2020-11/Liite_9_3_IKAT-ty%C3%B6ryhm%C3%A4n%20loppuraportti.pdf

Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto 2020c. EVAC-mittari – RAI-arviointimenetelmät työkalu asiakkaiden poistumisturvallisuuden arviointiin Loppuraportti. WWW-dokumentti.

<https://www.pelastuslaitokset.fi/sites/default/files/2020-03/EVAC-loppuraportti.pdf>

Pelastuslaki 379/2011

Sisäministeriö 2017. Hyvä elämä – turvallinen arki valtioneuvoston periaatepäätös sisäisen turvallisuuden strategiasta 5.10.2017

Siun Sote 2017. Perussopimus.

Siun Sote 2020. Toiminta- ja taloussuunnitelma 2021–2023.

Siun Sote. 2021a. Ikäihmisten palvelutarpeen ja toimintakyvyn arvioinnissa otetaan käyttöön valtakunnallinen RAI järjestelmä. WWW-dokumentti.

<https://www.siunsote.fi/-/ikaihminen-palvelutarpeen-ja-toimintakyvyn-arvioinnissa-otetaan-kayttoon-valtakunnallinen-rai-jarjestelma>. 23.5.2022

Siun Sote 2021b. Talousarviokirja 2022.

Siun Sote 2022. Organisaatio ja henkilöstö WWW-dokumentti.

<https://www.siunsote.fi/organisaatio>. 10.9.2022

Suomen perustuslaki 731/1999

LIITE 1: OPINNÄYTETYÖN KYSELYLOMAKE

Paloriskiasunnon valvontaprosessin kehitys

 Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

1. Työskentelen *

- Ensihoito
- Sosiaalityö
- Kotihoito
- Terveystieteiden tutkimus

2. Oletko tietoinen Pelastuslain 379/2011 42§ määrittämästä veloitteesta ilmoittaa mahdollisten salassapitosäynnösten estämättä pelastusviranomaiselle ilmeisestä palon tai muun onnettomuuden vaarasta jonka havaitset työtehtävissäsi? *

- Kyllä
- Ei

3. Osaatko mielestäsi tunnistaa ilmeisen palon tai muun onnettomuuden vaaran, josta tulisi ilmoittaa pelastusviranomaiselle? *

- Kyllä
- Ei

4. Tiedätkö kuinka voit ilmoittaa pelastusviranomaiselle ilmeisestä palon tai muun onnettomuuden vaarasta? *

- Kyllä
- Ei

5. Oletko tehnyt työurasi aikana Pelastuslain 379/2011 42§ tarkoittaman ilmoituksen havaitsemasi ilmeisen palon tai muun onnettomuuden vaaran seurauksena? *

- Kyllä
- Ei

6. Onko urallasi tullut vastaan kohde, josta ilmoitus ilmeisestä palon tai muun onnettomuuden vaarasta olisi tullut tehdä, mutta se on jäänyt tekemättä? *

- Kyllä
- Ei

7. Kohtaatko työssäsi asiakkaita, joiden fyysisen tai psyykkisen toimintakyvyn heikentymä aiheuttaa haasteita asunnon turvallisuuden ylläpitämisessä tai asukkaan kykyyn toimia onnettomuustilanteessa riittävällä tavalla? *

- Päivittäin
- Viikoittain
- Kuukausittain
- Vuosittain tai harvemmin

8. Voitaisiinko edellä mainituissa tapauksissa mielestäsi ennaltaehkäistä henkilöturvallisuuden heikkeneminen vaaraa aiheuttavalle tasolle pienillä toimenpiteillä, mikäli näihin reagoitaisiin ajoissa? *

- Ei iankaan
- Harvoin
- Usein
- Lähes aina

9. Oletko kokenut haasteita saada kontaktin yhteistyötahoon prosessin käsittelyä aloittaessasi? *

- En lainkaan
- Harvoin
- Usein
- En ole tehnyt yhteistyötarkastuksia

10. Kuinka olet kokenut yhteistyön toimivan pelastusviranomaisen kanssa? *

- Erittäin hyvin
- Hyvin
- Kohtalaisesti
- Huonosti

11. Tukevatko eri yhteistyötahojen prosessit toisiaan asiakkaan kannalta parhaan lopputuloksen saavuttamiseksi? *

- Ei lainkaan
- Harvoin
- Usein
- Lähes aina

12. Viranomaisyhteistyöllä on saavutettu turvallinen ja kestävä lopputulos? *

- Ei lainkaan
- Harvoin
- Usein
- Lähes aina

13. Tunnetko mielestäsi riittävästi lainsäädännön rajoitteet/mahdollisuudet ns. paloriskiasunto prosessin käsittelyyn liittyen? *

- Kyllä
 - Ei
-

14. Tunnetko mielestäsi Siun sotien organisaation eri toimijoiden mahdollisuudet vaikuttaa asian ratkaisemiseen parhaan lopputuleman saavuttamiseksi erilaisissa tilanteissa? *

- Kyllä
 Ei

15. Onko kyselyn keskiössä olevaa aihetta käsitelty töihin perehdytyksessä? *

- Kyllä
 Ei

16. Tulisiko tapahtuman käsittelyyn liittyvien viranomaisten ja hoitosuhteessa olevien toimijoiden saada ajantasainen tieto yhteistyötahojen suorittamista toimenpiteistä asiankäsittelyssä? *

- Kyllä
 Ei

17. Koetko tarpeelliseksi, että Siun sotessa olisi asiaan perehtynyt moniammatillinen tiimi, joka kokoontuisi säännöllisesti käsittelemään meneillään olevia tapauksia? *

- Kyllä
 Ei

18. Mitä tahoja moniammatillisen tiimin tulisi sisältää? *

- Pelastusviranomainen
 Sosiaaliviranomainen
 Terveystieteiden viranomainen
 Lääkäri
 muu mikä? _____

19. Mitkä on mielestäsi suurimmat haasteet yhteistarkastuksiin liittyen

20. Kuinka mielestäsi yhteistoimintaa voitaisiin kehittää nykyisestä parhaan lopputuleman saavuttamiseksi?
